БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 61 (11964)

1969 оной мартын 13, четверг

Сэн 2 мүнгэн

[Соци]АЛИС ДЕМОКРАТИ, [тэ]РЭНЭЙ АША ҮРЭ

[...] ороной бүхы ажалшад политическэ, ажалай ехэ дэбжэл- [...]йдалда һунгалтадаа бэлэдхэжэ байнхай. Хамта дээрээ [...]тагай Соведүүдэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэг- [...]эр республикымнай һуурин газар бүхэнэй, ондо ондоо [...]үндэһэ яһатан бүхэнэй түлөөлэгшэд — түрэл партиингаа, [...]эргэтэ үнэн сэхэ, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр оролсо- [...]жэшэ харуулжа ябаһан эгээл эрхимүүд гээшэ. Тэдэнэй [...] эхэнэр тоологдоно.

[...]й һунгалтын онсо илгаануудай нэгэн гэбэл, республика [...]дын һунгалтынхиһаа зуу гаран хүнүүдээр олон кандида- [...]гдэжэ. Энэ хадаа хүн зонoймнай олошоржо, засаг тү- [...] хэрэгтэ бүри олон хүнүүдэй хабаадажа байһаниие ба- [...]руулна. Гүрэн түрын хэрэгые эрхилхэ талаар Соведүүд [...]хинүүдтэ түшэглэдэг. Эдэ эмхинүүдэй хүдэлмэридэ [...]й республика дотор 100 мянган хүн хабаадалсана. Тэ- [...]үүдэй, депутадуудай эгээн дүтын туһалагшад мүн. Энэл [...] орондо социалис демократиин мандан һалбаржа байһа- [...] туһада тэрэнэй зорюулагдажа байһые, тиигэжэ со- [...]крати хадаа эгээл олониигэ ажалшадай демократи гэ- [...]у Ленинэй хэлэһэн үгын бодотоор бэелһэн тухай эли [...]лажэ үгэнэ бшуу.

[...] демократи ажалшан бүхэндэ, үндэһэ яһа- [...] политическэ, экономическа, соёл культурын, эрдэм [...]р хурдан түргэнөөр хүгжэхэ арга боломжо нээжэ үгөө. [...]ртиин, Совет правительствын, ородой хүдэлмэришэн ан- [...] дүү бусад арадуудай аха дүүгэй туһаламжын ашаар [...]е талаараа түүхын болбосорол хүгжэлтэһөө холо хойно [...]һан манай буряад арад үзэгдөө, дуулдаагүй түргөөр [...]нөө дэлхэйе гайхуулһаар.

[...] ябасые түргэдхэжэ, уг заншалдаа үгы байһан юумые [...] гэшэ үльгэр туужын үйлэ хэрэгүүд шэнгеэр һанагда- [...]нэ үйлэ хэрэгүүдые Буряад ороной ажалшад Совет [...] түйлаа. Самолёдууд болон электровозууд, автомоби- [...]д болон электромоторнууд, нарин приборнууд болон [...]л, цемент, нооһон бүд, барилгын модон, байгаалиин [...]тэ металлнууд — эдэ зүйлнүүд Буряадай промышлен- [...] ондоо һалбаритай, түгэс хүгжэлтэтэй болоһые үнэм- [...]шэлжэ үгэнэ бэшэ аал! Тобшолон хэлэбэл, манай рес- [...]мышленнa продукциин юрэнхы хэмжээн энэ үе соо [...]жээ. Тиихэдэ социалис ёһоор эмхидхэгдэһэн, машина [...]эгжэһэн томо колхоз, совхозуудай ямар ехэ амжалта [...]иинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Республикымнай ажалша- [...]сорол ба эрдэм наукын хүгжэлтэ тухай энээхэн [...]со гэршэлнэ гэбэл: 10 мянган хүн зондо студентнүү- [...]тэсын талаар Франци, Англи, ФРГ, Итали гэхэ мэтэ [...]гдэдэг оронуудые холо хойноо хаянхайбди. Манай [...]гүүна элидхэлнүүд дэлхэйн зүблөөнүүд дээгүүр шаг- [...]ниинь һонирхолтой. Буряад арадай артистнууд тухай [...] дэлхэйн табан түби дээгүүр дуудагдажа байһан ушар [...] юумэ хэлэжэ үгэнэ.

[...]һунгалтада бэлэдхэхэ үедэ энээн тухай бүри тодорхой- [...]дтаа дэлгэжэ үгэбэл, ехэл һайн байха бэлэй. Агитатор- [...]форматорнууд болон пропагандистнуудай хөөрэлдөөн, [...] лекцинүүд дотор социалис демократиин шэнижэ шана- [...]рэнь дэлгэрэнгыгээр тайлбарилагдаха, тиихэдэ буржуа- [...]тиин арадта харша байһаниинь, мүлжэлгэ, дарлалтын [...] хэжэ байһаниинь элишэлэн харуулагдаха зэргэтэй. [...] урталай талаар ангиин тэмсэлэй хурсадажа байһан үе [...]дэлмэрние тодорхойгоор, добтолхы шэнжэтэйгээр, үр- [...]эр ябуулха гээшэ тон шухала. Энээн тухай партийна [...]ууд, бүхы коммунистнууд нэн түрүүнэй анхарал хан- [...]гатай.

[...]о байгаа һунгалтада коммунистнуудай болон партийна- [...]дэн хамтаараа дэбжүүлһэн кандидадуудай түлөө һунгаг- [...] үгэхэдөө, түрэл партиингаа, Совет правительствынгаа [...]лон дотоодын политикые бүрин дэмжэжэ байһанаа, Ле- [...]е тойрон бата жагсаалтай байһанаа, манай орондо ком- [...]уулха бүгэдэ арадай хэрэгэй түлөө хүсэ шадалаа, оюун [...]адаашье зорюулха байһанаа дахинаа гэршэлнэ.

[Де]путадта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудтай уулзалганууд [...]гшад промышленность, хүдөө ажахы, соёл культу- [...]нь хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, ажаһуудалаа улам һай- [...]уудалнуудаар олон захяануудые үгэнэ, һанамжа, ду- [...] хэлэнэ. Һунгагшадай эдэ захяа заабаринуудые Сове- [...]дэлмэрндөө хүтэлбэри болгодог. Энэ хадаа мүн лэ [...]кратиин бэелэл мүн гээшэ. Гүрэн түрэеэ ударидалга- [...]нүүдэй сэхэ хабаадалсадаг үшөө нэгэ гурим энэ юм. [...]һан хуули — Конституцяар олгогдоһон бүгэдэ нии- [...]гшэ, сэхэ, нюуса һунгалтада арад олониитын хабаадал- [...]рэнь бэелүүлдэг социалис демократиин һайндэр — [...] һунгалта мүнөө үдэр ерэхэ тудам ойртожо байнхай. [...]эндэ бэлэдхэл эдэ үдэрнүүдтэ бүри эдэбхитэй, эршэм [...] һунгалтада бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэрие нарин няг- [...]ула һунгалтын комиссинууд, партийна организацинууд, [...]нууд ехэ хэшээл оролдолго гаргаха зэргэтэй. Илангаяа [...]ическэ хүдэлмэри, депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандида- [...] агитаци, Совет засагай түйлаһан түүхэтэ амжалтанууд [...]ламжын хүдэлмэри бүри үргэдхэхэ болоно.

[Сове]д — бүрин эрхэтэ арадай засаг. Энэ засагай ашаар эды [...] түйлаабди, хүгжэлтын үшөө ехэ үндэр өөдэ дабшана- [...]дэртөө хүрэхэбди. Эгээл имэ этигэл найдабаритайгаар [...] мартын 16-да нютагай Соведүүдэй һунгалтада бүгэдөөрэн [...] юм. Энэ хадаа социалис демократиин үшөө нэгэ илал- [...]хо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишадай нэгэн, ВЛКСМ-эй гэшүүн Мария Цырендоржиева. Нютагаархиниинь нүхэр Цырендоржиевае аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн байна.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

В. И. ЛЕНИНЭЙ ОЙДО — ГАБШАГАЙ АЖАЛ!

100

УЯЛГАЯА ШЭНЭЛБЭ

Байгалай модоной баазын хүдэлмэришэд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха гэжэ шиидээд, социалис шэнэ уялга абаа. Тэрэнээ заатагүй бэелүүлхын тула эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна. Февраль һарынгаа даабариһаа гадуур 1000 шпала хюрөөдөө, 1000 кубометр хюрөөдэмэл материал бэлдэгдээ.

Халаанайнгаа даабари 20—25 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг Александра Юдина, Дина Матвеева, Мария Луп гэгшэд социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтой ажалша коллектив хүсэл зорилгоёо бэелүүлжэ, оронойнгоо барилгада шухала хэрэгтэй модо, хюрөөдэмэл материал ехээр эльгээхэ байһандаа найдуулна.

Н. ТЮРНЕВ.

ТОШО ХАЛЯАНА

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй соносхоһон хоёр һарые Үдын совхозой луговодууд бэлэдхэл һайнтайгаар угтаба. Нуга сабшалангаа һайжаруулжа, үбһэ ехээр хуряадаг болоһон үдынхид энэ үбэлдөө сабшалан дээрээ 580 мянган кубическа метр тошо халяагаа, нилээд ехэ наг шэбхэ гаргагдаанхай.

Соносхогдоһон хоёр һарые газарай ургаса дээшэлүүлхэ тон шухала болзор гэжэ мэдэһэн эндэхи луговодууд майн 15 болотор эдлүүриин газарые уһалха, үтэгжүүлхэ, бэшэшье агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ гэжэ шиидэнхэй. Энэ болзор соо тус совхозой луговодууд 2784 гектар сабшалан уһалха, 500 тонно минеральна үтэгжүүлгэ, 1100 тонно наг шэбхэ нуга, сабшалан дээрэ гаргаха юм.

Г. МИХАЙЛОВ,

Хори.

АЖАЛААРАА АЛДАРШАНА

Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрикын коллектив ажалай вахтада жагсажа, үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Байгша оной хоёр һара соо 2040 тонно нооһо угааха даабаряа 2059 тоннодо хүргэһэн байна.

Фабрикын түрүү хүдэлмэришэн Анна Таханова хоёр һарынгаа даабариһаа гадуур аяар 53 тонно нооһо сэбэрлэн угаагаа. Харин Елена Рубцовагай даадаг нооһо угаагшадай бригадынхид гурбан жэл хоёр һарынгаа даабариһаа гадуур 272 тонно нооһо сэбэрлэн угаажа, оронойнгоо текстильнэ промышленностьда эльгээгээ.

Тэдэнэр һайн шанартайгаар нооһо сэбэрлэжэ, түсэб, даабаряа ходо болзорһоонь урид дүүргэхээр зоригжонхой.

М. НАЗАРЕНКО.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ҺУНГАЛТАДА БЭЛЭДХЭЛ

Нютагай Соведүүдэй һунгалтын үдэр — мартын 16 хүрэтэр хэдыхэн хоног үлэбэ. Энэ политическэ ехэ удха шанартай хэмжээ ябуулгые, бүтэдэ арадай һайндэрые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тула нягта наринаар бэлдэхэ шиидхэхы саг ерэбэ.

Захааминай аймагта һунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэриин ябаса тухай хөөрэжэ үгэхыень партиин райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр Б. Д. Очировта манай газетын корреспондент хандаба. Тэрэ хоёрой хөөрэлдөө хүряангыгаар доро толилбобди.

Асуудал: Һунгалтада бэлдэхэ талаар һүүлэй үдэрнүүдтэ юун хэгдэнэб?

Харюу: Аймагтахи һунгуулиин бүхы түшэн участогуудаар аймагай партийна, советскэ болон бусад хүтэлбэрилхы эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд ябажа, бэлэдхэлэй хүдэлмэриин ямараар эмхидхэгдэжэ байһан тухай шалгалта хээ. Участогууд юрэнхыдөө һайн бэлэдхэлтэй гэжэ тодороо. Гэбэшье шалгалтын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхын, урдахи зорилгонуудые үшөө дахин тодорхойлхын тулада һунгуулиин участково комиссинуудай түрүүлэгшэнэр, секретарьнарай зүблөөн үнгэргэгдөө. Зүблөөндэ хамта 60 хүн хабаадаа. Һунгалта болотор үлэһэн саг соо, һунгалтын үдэр участково комиссинуудай хэхэ хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгы элидхэл аймагай һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр С. Ф. Попов хээ.

Асуудал: Зүблөөн дээрэ һунгуулиин комиссинуудай хүтэлбэрилэгшэд дүй дүршэлөө андалдан хөөрэлдөө ааб даа?

Харюу: Санагын участково комиссиин секретарь Д. Д. Дамчеевагай хэлээшэ һонирхомоор. Тэндэхи участок һунгалтын үдэртэ түгэс бэлэн. Һунгалта үнгэргэхэ хэрэгтэй сааһа документнүүдһээ, дуугаа үгэхэ кабинануудһаа эхилээд — бүхы юумэн нарин нягтаар бэлдэгдэнхэй. Холын бэлшээридэ ажаллажа байгаа адуушад, малшадта нүүдэл дүрбэн урна ябуулагдахаар бэлэн. Участково комиссиин гэшүүд һаяхан сугларжа, һунгалтын үдэр хэн ямар юумэнэй түлөө харюусахаб гэжэ даабаряа һайса ойлгожо, мэдэжэ абанхай. Һунгагшадта бюллетень үгэхэ, нүүдэл урна ябуулха гэхэшэлэн хүдэлмэридэ комиссиин гэшүүдһээ гадна, нютагай эдэбхитэд олоор хабаалуулагдахаар зүбшэгдэнхэй.

Һунгалтын үдэр ажалшадта наала концерт харуулха, худалдаа наймаанай талаар хангаха тухай хэмжээнүүд эртээнһээ хараалагдаа. Тодорхойлон нэгэ зүйл дурдабал, Санагын суута хоор һунгагшадтаа һонирхолтой концерт харуулха гэжэ программаяа шэнэлэн бэлдэжэ байнхай.

Асуудал: Депутадта кандидадуудтай һунгагшадые гүнзэгыгөөр танилсуулха, тэдэнэрэй түлөө бултанай дуугаа үгэхые уряалха ойлгууламжын хүдэлмэридэ хэр олон агитаторнууд хүдэлнэб?

Харюу: Аймагтамнай мүнөө 15 агитколлективүүд һунгалтын урдахи ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Бүхы агитпунктнуудта кандидадуудай намтарые бэшэһэн плакадууд, альбомууд бии. Үдэшэ бүри агитпунктнуудта һунгагшад ерэжэ, дежурна агитаторнуудтай танилсана. Тэрэнһээ гадна хамталаа 760 агитаторнууд, 140 политинформаторнууд коллективүүдэй дунда, һунгагшадай гэртэнь ябажа, кандидадууд тухай, совет демократиин түйлалтанууд тушаа хөөрэлдөө, лекцинүүдые эмхидхэнэ. Мүн нютагуудай радио-дамжуулгаар һунгалтада бэлэдхэл тухай материалнууд үргэлжэлөө тунхаглагдана.

Ленинэй нэрэмжэтэ, «Дружба» колхозуудай, Баян-Голой совхозой агитколлективүүд, Закаменск городой соёлой байшангай дэргэдэхи агитпункт илантаяа һайнаар хүдэлнэ. Агитатор-лекторнуудэй дундаһаа Санагын лекторнуудэй бүлгэмэй гэшүүн Монгол Шагдурович Дымпылов, Михайловка тосхоной агитатор Васса Степановна Попова, Енгорбойн агитколлективһээ Нима Цыренович Арсаланов болон бусад олон нүхэд һонирхолтой һайн хөөрэлдөөгөөр, лекцинүүдээрээ шалгарһад, һунгагшадай зүгһөө баяр баясхаланда хүртэнэ.

Аймагай, городой, сомоной сельскэ болон поселково Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудаар нэрлэгдэһэн аймагаймнай 455 эрхимэй эрхим хүбүүд, басагадай түлөө һунгагшаднай мартын 16-да нэгэн хүн шэнгеэр дуугаа үгэхэ бээз гэжэ гүнзэгыгөөр этигэгдэнэ.

ЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ҺУНГАЛТЫЕ УГТУУЛАН

[Комм]УНИСТ БОЛОН ПАРТИЙНАБЭШЭ [хүнүү]ДЭЙ НЭГЭДЭЛЭЙ КАНДИДАДУУД

[...]оюзна ба автономито [...]уудта мартын 16-най [...]шадай депутадуудай [...]едүүдэй һунгалта бо- [...] совет хүнүүд нэгэ [...]ческэ шухала удха ша- [...] ябуулгада халуун [...]дуулна.

[Депу]тадта кандидадууд хаа [...]лдхэлдэ абтаа. Кан- [...]тай мэдээнүүд һун- [...]ммүүдтэй таараалдуу- [...]ютагай хэблэлдэ то- [...]манай ороной ажалшад [...] эрхим, түрүү хүнүү- [...]дуудта кандидадаар

[...]дта кандидадуудай [...]ндэһэ яһатанай түлөө- [...]шленностиин болон [...] үйлэдбэриин тү- [...]радай ажахын элдэб [...]й мэргэжэлтэд, эр- [...] соёл культурын, гэ- [...]урые хамгаалгын, ху- [...]наанай, коммунальна [...] хангалгын хүдэлмэ- [...]н. Депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдэй 60 гаран процентнь үйлэдбэридэ сэхэ хабаатай хүдэлмэришэд, колхозниггууд болоно. Эхэнэрнүүд олоор дэбжүүлэгдөө. Бүхы кандидадуудай 45 процентнь — эхэнэрнүүд.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдэйхидэл, Советскэ Союзай Коммунис парти партийнабэшэ хүнүүдтэй бата нэгэдэлтэйгээр һунгалтада хабаадаха юм. Депутадуудта кандидадууд болоjо бүридхэлдэ абтаһан хүнүүдэй 45 шахуу процентнь КПСС-эй гэшүүд ба кандидадууд, 55 процент үлүүтэйнь — партийнабэшэ хүнүүд.

Депутадуудта кандидадууд болгожо олон тоото комсомолшуудые дэбжүүлһэн ушар ороной политическэ ба гүрэнэй ажабайдалда совет залуушуулай эдэбхитэйгээр хабаададагые гэршэлнэ. Мүнөө депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн арбан хүн бүхэнэй нэгэниинь ВЛКСМ-эй гэшүүн байна.

(ТАСС).

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА ЭРХИМ ҺАЙНААР БЭЛДЭХЭ

ВЦСПС-эй секретариадай тогтоол

1969 оной хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлэдхэлтэй, тэрэниие үнгэргэлгэтэй дашарамдуулан, профсоюзна эмхинүүдэй зорилго тодорхойлһон тогтоол ВЦСПС-эй секретариат баталаа.

Профсоюзуудай соведүүд болон комитедүүд, совхозуудай рабочкомууд, колхозуудай профкомууд энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй. Богони болзор соо, шанар һайнтайгаар хабарайнгаа тарилга үнгэргэхын, техникэ ба нефтепродуктнуудые, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ тэдэнэртэ дурадхагдаа.

Хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлдэхэ үедөө совхозууд, колхозуудай, отделенинүүд ба бригадануудай абаһан уялгануудай дүүргэлтые хаа хаанагүй шалгаха, тэрэшэлэн элишэлэгдэһэн дутуу дунданuудые усадхаха хэмжээ абаха шухала. Хүдөө ажахын техникэ шанар һайнтайгаар заһабарилха, үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ, тракторнуудые хоёр халаан соо хүдэлхөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха шухала.

Профсоюзай эмхинүүд ажахын болон профтех-һуралсалай органуудтай хамта механизаторнуудые нэмэжэ олохын тула хэмжээ абаха ёһотой. Колхоз болон совхозуудта ажаллахаар эльгээгдэһэн бүхы механизаторнуудай бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахынь тула шухала арга боломжо хангаха хэрэгтэй.

Ажалай түлбэри, тэрэниие түсэблэлгэдэ хиналта хэхэ, хабарай тарилгын хүдэлмэриие шанар һайнтайгаар амжалтатайгаар үнгэргэхын тула материальна урмашуулгын арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ хүдөө ажахын бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай, эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай соведүүд болон комитедүүдтэ дурадхагдаа. Станцинууд шадархи пунктнуудта асарагдаһан минеральна үтэгжүүлгэ болон хүдөө ажахын техникэ саг дарыдань колхоз, совхозуудта абаашаха хэрэгые хиналтадаа абахыень эдэ профсоюзуудта даалгагдаа.

ВЦСПС-эй секретариат хүдөө ажахын ашаануудые зөөлгын хойноһоо, хүдөө ажахыда хэрэгтэй транспортые түрүүшын ээлжээндэ үгэлгын хойноһоо хэхэ ниитын постнуудые эмхидхэхыень түмэр замай транспортын, далайн болон гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй, автомобильна транспортын болон шоссейнэ харгынуудай хүдэлмэришэдэй Центральна Комитедүүдые уялгалаа.

Хабарай тарилгын үедэ хүдөөгэй ажалшадые хангалга һайнаар эмхидхэхэ тодорхой хэмжээнүүд тогтоол соо хараалагдаа.

(ТАСС).

ХАНИ ХАЛУУН УУЛЗАЛГА

Вокзалай перрон дээрэ хүн зон олон, инишэ тиишээ һүндэлдэнэд. Теэд эдэнэрнай холын аян замда мордоходнь аа гү гэжэ һонирхоһомнай тиимэшье бэшэ, харин Ростовой областьһоо нүүжэ ерэгшэдые угтахаар түхеэржэ байбад.

Уданшьегүй үни хүлеэгдэһэн пассажирска поезд түерһөөр хүрэжэ тогтошобо. Вагонойнь үүдэнэй сэлигдэжэ, нүүдэлшэдэй гаража ерэмсээр, эндэ хүлеэжэ байгшад хани халуунаар угтажа мэндэшэлэлсэнэд. Нүүжэ ерэгшэд Байгалай үмэнэхи байгаали, хада уулануудые, олон дабхар гэрнүүдые хаража баясанад. Нүгөөдүүлынь эндэһээ хайшаа ошохо тухайгаа, мүн колхоз, совхозуудай олзо, оршо тухай һонирхон хөөрэлдэнэд.

...Нүгөөдэ вагоной үүдэндэ ошоходомнай, Хяагтын аймагай «Пограничный» совхозой директор Ф. И. Кушнарев зөөжэ ерэһэн Петр Тихонович, Зинаида Ивановна Кипертэнтэй хани халуунаар хөөрэлдэжэ байбад.

— Холоһоо зөөжэ ерэгшэдээ хани халуунаар угтахын тула нилээдгүй бэлэдхээбди. Манай совхоздо ростовойхидой байха гэрнүүд шэнээр баригдажа, абаһаар хэрэглэхэ хэрэгсэлнүүдынь, эдеэ хоолынь түгэс бэлдэгдэнхэй, түлеэниинь асарагданхай юм, — гээд, дурсагдагша ажахын хүтэлбэрилэгшэ хөөрэнэ.

Энда хүлеэгшэдэй дунда Хоринэ аймагай Дэдэ-Тайлсын совхозой хонишон Анатолий Ландарь һамгантайгаа харагдана. Эдэнэр нёдондо жэлэй март һарада Ростовско областьһоо нүүжэ ерэмсээрээ хонин ажалда орожо, шэнэ газартаа яһала һайнаар түбхинэнхэй.

Байгалаймнай үмэнэхи Буряадаймнай гоё һайхан байгаали, газар нютагууд зөөжэ ерэгшэдые ехэтэ һонирхуулдаг, дура сэдьхэлыень буляадаг юм. Эгээл тиимэһээ үнгэрһэн жэл нүүжэ ерэһэн Ландарьтан Ростовско область руу өөрынгөө түрэлхидтэ бэшэг бэшэжэ, зөөжэ ерэхыень дурадхаһан байна. Теэд тэдэнь дурагайгаар зүбшөөжэ, нүүжэ ерэхээр түхеэрһэн намтартай.

Харин мүнөө энэ нүхэрнай өөрынгөө түрэлхидые: Людмила Ященко, Николай ба Любовь Горин гэгшэдые угтажа байна гээшэ.

Эдэнэй дунда механизаторнууд, малшад, хонишод, барилгашад, автомашинын жолоошод яһала олон. Жэшээлбэл, эдэнэй нэгэн Александр Кошелев нүүжэ ерэхэһээ урид нютагтаа мал адуулагшаар ажаллаһан, харин тэрэнэй нүхэр Екатерина Самсонова туғалнуудые харууһалдаг байһан юм. Теэд зөөжэ ерэгшэдэй дунда имэрхүү мэргэжэлтэйшүүл яһала олон, тиимэһээ бултыень бэшэхын аргагүй бшуу.

Уданшьегүй ажахынуудай түлөөлэгшэд, хүтэлбэрилэгшэд үнеэхи нүүжэ ерэгшэдээ машина, автобусуудта һуулгажа, ажалы бүхэндэ таран мордошоо һэн.

А. ШУЛУНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хоринэ аймагай Дэдэ-Тайлсын совхозой хонишон Ландарьтан өөрынгөө түрэлхидтэй уулзажа байна.

Авторай фото.

ХАРИЛСАА ХОЛБООН БЭХИЖЭНЭ

[...] Арадай Демократиче[...]кын Революционно [...]гүн, Гадаадын хэрэ[...]стр Абдельазиз Бу[...]етскэ Союзда албанай [...]лалгаяа дүүргэв. [...]равительствын уряа[...] байна.

[...] Бутефлика Москва[...]дөө КПСС-эй ЦК-гай [...]екретарь Л. И. Бреж[...]СР-эй Верховно Сове[...]иумэй Түрүүлэгш[...]рнытой, СССР-эй Ми[...] Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай уулзажа, хани ёһоной хөөрэлдөөнүүдые хээ. Абдельазиз Бутефлика ба тэрээнтэй суг ябаһан хүнүүд СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкотой, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гадаадын экономическа холбоо эрхилдэг Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачковтой уулзажа, хэлсээнүүдые хээ.

СССР АНДР хоёрой хоорондохи экономическа, худалдаа наймаанай, научно-техническэ, соёл культурын харилсаа холбоонуудай асуудалнууд уулзалгын ба хэлсээнүүдэй үедэ бүхы талаһаа зүбшэн хэлсэгдээ гээд хамтын коммюнике соо хэлэгдэнэ. Экономическа болон научно-техническэ харилсаа холбооной талаар правительствануд хоорондын совет-алжирай саг үргэлжын комисси байгуулһан тухай хэлсээндэ гар табигдаа.

Хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын шухала асуудалнуудаар һанал бодолоо мэдэлсээ.

Хоёр талын хэлсээнүүд болон хөөрэлдөөнүүд совет болон алжирай хоорондын хани ёһоной харилсаанай саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ нүлөөлхэ гээд хоёр талаһаа этигэжэ байна гэжэ документ соо тэмдэглэгдэнэ. Эдэнэр уулзалганууд болон хэлсээнүүдэй үедэхи үгээ ойлголсолгын, үнэн зүрхэнэй хани барисаанай оршон бачадалые үндэрөөр сэгнэбэ, тиихэдэ түйлагдаһан үрэ дүнгүүдээр сэдьхэлээ ханажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

(ТАСС).

АЖАХЫН РЕФОРМЫН БОДОТО БЭЕЛЭЛ

ШЭНЭ ГУРИМАЙ ШУХАЛА ЭРИЛТЭ

Түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гурим промышленна предприятинуудай урда шанга эрилтэ табина. Урдынхи мэтэ бүтээгдэһэн бүхы продукциин зэргээр бэшэ, харин худалдаһан продукциин, гүрэндэ оруулһан олзо доходой зэргээр предприятинуудай үйлэдбэриин үрэ дүн сэгнэгдэдэг болоо.

Шэнэ гуримаар табигдаһан гол шухала энэ эрилтэ дүүргэхын тула үйлэдбэреэ нарижуулан һайжаруулха, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй болоһониинь мэдээжэ. Предприятиин бүтээн гаргадаг продукциин наймаанда гүйсэтэн байха бүринь лэ түсэбөөр харагдаһан даабари амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ бшуу. Продукци ехээр худалдабал, гүрэндэ, мүн предприятида олзо доход оруулагдана. Юуб гэхэдэ, продукци худалдахада абтаһан олзо доходой зарим хубинь предприятидаа үлөөгдэжэ, экономическа урмашуулгын фонд байгуулагдана.

Экономическа урмашуулгын өөрын фондтой болоһон предприятинууд үйлэдбэреэ үргэдхэхэ, шэнэ техникэ худалдан абаха, гэр байра болон культурно-ажаһуудалай барилга эрхилхэ мүнгэ зөөритэй болоно. Гадна экономическа урмашуулгын зарим хубинь хүдэлмэришэдые шагнаха хэрэгтэ зорюулагдана. Тиимэһээ продукци худалдаха даабариин дүүргэгдэхэдэ гүрэндэшье, предприятидашье, хүдэлмэришэдтэшье аша туһатай. Продукци худалдалгын хэмжээн хадаа предприятиин бүхы хүдэлмэри шэнжэлэн харуулһан нэгэ гол шухала зүйл гээшэ.

Продукци худалдаха түсэбөө дүүргэхын тула хэрэглэгшэдэн эрилтэ элирүүлэн шэнжэлхэ, тэдэнтэй сэхэ холбоо байгуулха хэрэгтэй болоо. Гадна кооперативна аргаар ниишэ тиишээ эльгээгдэхэ ёһотой продукци саг соонь үйлэдбэрилэн, хэрэгтэй тээшэнь ябуулжа байбал даабари дүүргэгдэхэ юм.

Манай завод түрүү предприятинуудай тоодо оролсожо, эгээл түрүүлэн түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гурим бэелүүлһэн байна. Нарин нягта бэлэдхэл хэһэнэй, арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэһэнэй ашаар завод олзо доходтойгоор жэлээ түгэсхэнэ. Шэнэ гуримда ороһоной һүүлээр заводой үйлэдбэри үргэдхэгдөө, түхеэрэлгэнь шэнэдхэгдээ. Хуушан продукци бүтээхэтэй хамта шэнэ түхэлэй автокран, электродвигатель хэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулагдажа байдаг. Энэнь мүнөө үеын шанга эрилтэ болонхой. Ашаглахада найдамтай, газаа талаһаа харахада үзэмжэтэй, бүхэ, һайн продукци бүтээжэ байбал, гүрэндэ, предприятида олзо доход оруулагдаха юм. Манай заводой продукци Эхэ ороной олон область, хизаарнуудта хэрэглэгдэнэ. Гадна хилын саанахи зарим оронуудта худалдадаг болоо.

Автокран, электродвигательнүүдэй шанар һайжаруулха талаар бүхы коллективэй саг үргэлжын анхарал хандуулжа байгаагүй һаа, продукцияа худалдаха даабаряа дүүргэхэнь бэрхэтэй байха һэн. Шэнэ гуримда ороһоной һүүлээр хоёр шэнэ түхэлэй электродвигатель, шэнэ маркын автокран бүтээдэг болообди. Шэнэ продукци хэрэглэгшэдэй һайшаалда хүртэжэ, тэрэниие олоор бүтээхэ даабари абтаа. Мүнөө заводой бүтээжэ эхилһэн электродвигатель хуушан түхэлэй электрическэ машинаһаа тад ондоо илгаатай. Тэрэ шэгнүүрээрээ бага аад,ехэ хүсэтэй юм. Мүн шэнэ түхэлэй электродвигатель бүтээлгэдэ шэнэ, һайн материал хэрэглэгдэнэ.

Продукциин шанар һайжаруулха талаар саг үргэлжын тэмсэл ябуулагдана гэжэ хэлээ һэм. Энэ орёо хэрэг. Манай бүтээдэг электродвигатель, автокрануудай дэлхэйн эрхим зэргын машинануудай тоодо орохын, дэлхэйн дэлгүүртэ гүйсэтэй байхын тула тэдэниие ходо нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэй. Тиимэһээ заводой бүхы коллектив продукциин шанар һайжаруулха асуудалда ёһотой анхарал хандуулна.

Заводой хэдэн түрүү хүдэлмэришэд продукцияа өөһэдынгөө тамгаар тушаадаг. Тэдэнэр иимэ ехэ этигэл найдабарида хүртэхын тула мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн, шанга шалгалта барижа гараһан байха. Жэшээлхэдэ, токарьнууд Василий Асеев, Владимир Киреев эрхим хүдэлмэришэд болонхой. Тэдэнэр өөһэдынгөө тамгаар продукцияа тушаана. Иимэ тамгатай болохын тула удаан саг соо бүхы продукцияа нэгэшье голодоһогүйгөөр тушааһан юм. Хэдэг ажалаа һайнаар шудалһан, мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн, хүдэлдэг түхеэрэлгын оньһо һайн мэдэдэг болоо. Шэнэ электродвигателиин технико-экономическа талаараа булюу һайн байхын тула нарин нягта тоололго, шалгалта хэхэ хэрэгтэй болоо. Математика мэдэхэгүй һаа, тоололго-шэнжэлгэ хэгдэхэгүй байба.

Уласхоорондын хэдэн выставкэдэ харуулагдаһан шэнэ электродвигатель бүтээлгэдэ шэнэ технологи хэрэглэгдээ. Тиимэһээ эдэ хоёр токарь ондоо мэргэжэл шудалха баатай болоо. Токариин уялга дүүргэхынгээ хажуугаар ондоо оньһон түхеэрэлгэ дээрэ хүдэлжэ һураа. Василий Асеев, Владимир Киреев нилээд баян дүй дүршэлтэй болоһон түрүүшүүл. Иимэл хүдэлмэришэд продукцияа өөрынгөө тамгаар тушааха эрхэтэй болодог. Тэдэнэр өөһэдынгөө туһалагша, залуу хүбүүн Алексей Мальцевые дүй дүршэлдөө һургаа, ажалдаа нарин нягтаар хандахаар хүмүүжүүлээ. Һаяхан заводой эрхим мэргэжэлтэдэй комисси Алексей Мальцевай хүдэлмэри шалгажа, 2-дохи разрядай токариин мэргэжэл олгобо.

Электромеханическа цехэй хоёр токарь өөрын тамгатай болоо. Продукци бүтээлгэдэ ямар шанга эрилтын табигдадаг байһые энэ жэшээ дээрэһээ харуулмаар. Һайн шанартай, голодоһогүй продукци бүтээдэг хүдэлмэришэд цехтэ олон. Теэд өөрын тамгатай болохо гээшэ бэлэн бэшэ. Гол мэргэжэлэйнгээ хажуугаар ондоо ажал шудалха, хэдэн түхеэрэлгын оньһо һайн мэдэхэ хэрэгтэй юм.

Продукциин шанар һайжаруулха, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ гэһэн хоёр асуудал хоорондоо нягта холбоотойгоор шиидхэгдэнэ. Дүй дүршэлгүй хүдэлмэришэн һайн продукци бүтээжэ шадахагүй гээшэ. Хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхын тула тусхай конкурс, харалга үнгэргэгдэдэг, хиналта, шалгалта эмхидхэгдэдэг юм. Эрхим токарь, эрхим үрэмдэгшэ гэхэ мэтэ тусхай нэрэ зэргэ олгогдоно. Иимэ нэрэ зэргэтэй хүдэлмэришэд бүтээһэн бүхы продукцияа нэгэшье голодоһогүйгөөр хахад жэлэй туршада техническэ хиналтын таһагта тушаагаа һаа, өөрын тамгатай болодог гээшэ.

Һаяхан тус цехтэ электродвигателиин роторнуудые тусхай утаһаар орёодог хүдэлмэришэдэй дунда конкурс үнгэргэгдөө. Энэ ажалаа эрхим һайнаар, түргэнөөр бүтээдэг хүдэлмэришэд онсо илгараа. Конкурсдо 20-ёод түрүүшүүл хабаадалсаба. Тамара Чжан-ден-ши конкурсдо шалгаржа, 40 түхэригэй шанда хүртэбэ. Люба Натальина 30 түхэригэй 2-дохи мүнгэн шанда хүртөө. Наташа Матхеева, Людмила Михальченко, Мирослава Кабязская 20 түхэригэй 3-дахи мүнгэн шан абабад. Конкурсдо шалгарһан эдэ түрүүшүүлэй разряд дээшэлүүлэгдэһэн, эрхим мэргэжэлтын нэрэ зэргэ олгогдоһон байна.

Һайн шанартай, голодоһогүй продукци бүтээдэг хүдэлмэришэд урмашуулагдадаг юм. Гэдэргээ бусаалтагүйгөөр һайн шанартай продукци техническэ хиналтын таһагта ходо тушаажа, хүдэлмэришэд салин хүлһэнэйнгөө 20 процентын шагналда хүртэдэг болоо.

Электромеханическа цехэй коллектив продукциин шанар һайжаруулха олон хэмжээ бэелүүлнэ. Тиихэтэй хамта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ асуудал шиидхэлсэнэ. Техникээ нарижуулан һайжаруулха, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэтэй хамта ажалай бүтээсэ дээша[...]
Цехэй хүдэлмэришэ[...]
жэлэй туршада проду[...]
90 процентые гэдэргэ[...]
тагүйгөөр техническэ [...]
таһагта тушаадаг бай[...]
жэлдэ 95 процентые [...]
гэжэ шиидээ.

Бүтээн гаргадаг про[...]
шанар һайжаруулха тэ[...]
үрэ дүн үгэнэ. Хүдэлм[...]
мэргэжэл шадабари, [...]
бүтээсэ дээшэлнэ. За[...]
хын реформо бэелүү[...]
хойшо продукци худал[...]
баряа ходо дүүргэжэ, [...]
зо оруулна. Продукци [...]
ха үнгэрһэн жэлэй түсэб[...]
процент дүүргэгдээ. Бүт[...]
гагдаһан продукциин ш[...]
шаа нэгэшье гомдол за[...]
таагүй юм.

Заводой коллектив мү[...]
жээтэ зорилгонуудаа ш[...]
1970 онһоо завод шэнэ [...]
электродвигатель, авто[...]
дые бүтээдэг болохо. һ[...]
нартай шэнэ продукци б[...]
тула заводой үйлэдбэр[...]
хэгдэжэ, тусхай бэлэдх[...]
жэ эхилээ. Ехэ продукц[...]
дажа оруулһан олзо до[...]
рим хубинь энэ хэрэгт[...]
лагдажа байнхай. Про[...]
шанар һайжаруулха, [...]
худалдаха, гүрэндөө ол[...]
оруулха гэһэн асуудал[...]
рондоо нягта холбоото[...]
һээ суг хамта шиидхэг[...]
той болоно. Эдэ асууд[...]
амжалтатайгаар шиидх[...]
лективүүд экономическ[...]
раа һайн үрэ дүн түйл[...]

Н. ДЕ[...]
«Электромашина» за[...]
эконом[...]

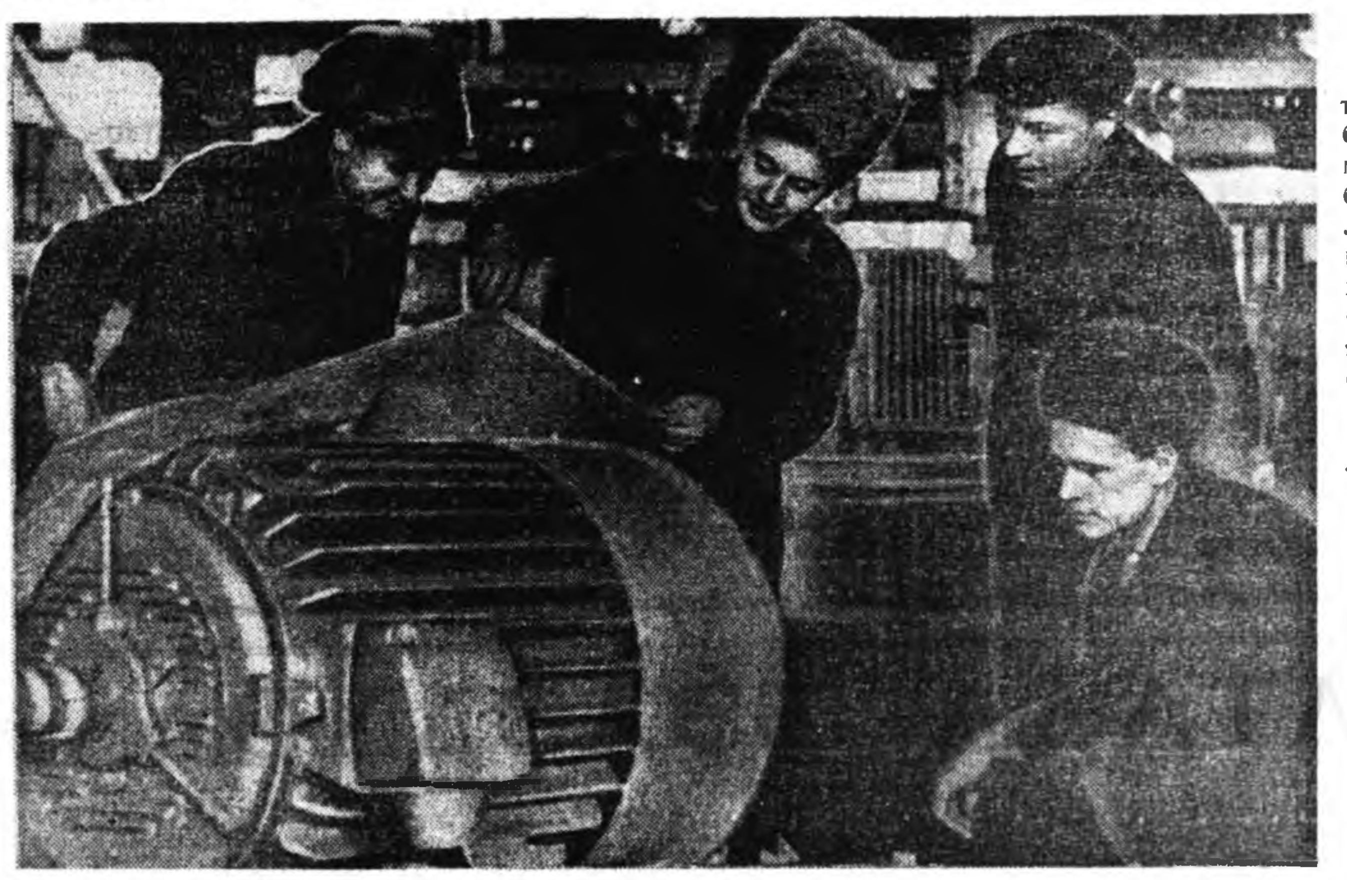

УЛААН-ҮДЭ — ПОЗНАНЬ

Республикымнай ниислэл хотын «Электромашина» заводой бүтээн гаргаһан элдэб янзын машина болон түхеэрэлгэнүүд бүхы орон соогоо мэдээжэ болонхой. Тиихэдэ энэ заводой продукци хилын саанахи олохон гүрэнүүдтэ эльгээгдэжэ байдаг, мүн уласхоорондын яармагууд дээрэ табигдадаг байна. ГДР-эй Лейпциг хотодо нээгдэһэн уласхоорондын яармагта манай заводой гаргаһан «АО-3-315-56» түхэлэй электродвигатель табигдаһан юм. Байгша ондо Польшын Познань городто болохо уласхоорондын яармагта табигдаха тиимэ түхэлэй электродвигатель бүтээхэ захил заводой коллектив һаяхан Москваһаа абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Познань городто эльгээгдэхэ электродвигатель Валентина Зверева Роза Шутенкова хоёр ябтална.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Очерк

ЗОРИГ

Хори тосхонһоо ерэһэн хүнгэн машина Хаялгын үбэрэй хонидой буусада дүтэлхэдөө, ябадалаа залидхаба. Жолоодо һууһан Дугар хүбүүн хажуудахи басагандаа:

— Нихэдээ ерэбэлши даа. Һанаашни амарба гү? — гэжэ асуугаад, харюу дуулабагүй.

Басаган машинынгаа үүдэ нээгээд, тэрээ зүүн урдахи шугын үбэрэй хагданда ороһон хонидоо захадажа ябагша хүн тээшэ: «Ерэгты!.. Аба, ерэгты!..» — гэжэ аалиханаар үгэлэн, улаан пулаадаараа даллажа ябаа һэн.

— Шимнай абаяа һанаашаһаа аад, «хонидни, хонидни» гэжэ байжа яраа һэмши! Тингэжэ мэдэһэн һаа мүнөө үдэшэ заабол уулзалга хэхэ байгаалби,— гэнэ. Тэрэ үнэхөөрөө нэгэ хүлисэшэгүй алдуу хэһэн янзатай. «Юун гэһэн эрьюутэй хүн гээшэбиб. Нээрээ үнэншөөлби. Түрүү хонишоной ажалдаа яараһан эрмэлзэлые ойлгоогүй ноён болохо хүн гүб гэжэ һанаба, лаба гээшэбиб?» — гэжэ бэеэ зэмэлэн шэбшэнэ. Дугарай нигэжэ бодохонь баһал зүб. ВЛКСМ-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь болоһоор тиимэшье үнинэй бэшэ бшуу. Зоноор хүдэлхэ дүршэлтэй боложо ядажа ябаһан хүндэ энээхэн эндүү бараг юм аабза.

Хони адуулжа ябаһан хүн басаганай даллахые һаял обёоржо, хагда зулгаашаһан хээр морёо нэшээд, яруухан наашалба.

— Аа, Зоя ерээбши? Шамайелха гэжэ һанааб хари,— гээд, моринһоо буужа, Дугарай гар барин мэндэшэлбэ. — Гэртэ ороёл даа!

Үргэн Хориин суута хонишодой нэгэн ябаһан Шираб Жамсаранов малгайгаа абажа, хубсаһаа тайлажа байхадаа:

— Зээ, басаган булта һайнууд бусаба гүт? Москваһаа хэзээ буугаабта? — гэжэ, мүнөө аягануудта сай хэжэ байһан тугаарайдмнай басаганһаа асууна.

— Һайнууд ааб даа. Суглаанайнгаа һүүлээр нэгэ үдэр үнжөөд лэ мордоо һэмди.

Ингэжэ хэлээд, Зоя түргэхэн буряад дэгэлээ үмдөөд, абынгаа үһэтэй малгай барин, гарашана.

— Үдын хойно Хори буугаа һэн. Гэртээ яаранаб гэжэ һалахагүйдэнь хүргэжэ үгэбэлби,— гэжэ аймагай комсомолшуудай дарга Жамсарановта хөөрэнэ,— үдэшэлэн залуушуулые суглуулая, Москвада боложо үнгэрһэн ойн баярай пленум тухай хараһан үзэһэнөө хөөрэжэ үгэхэш гэһэмни хожом гээд лэ урдаа оруулаагүйл. Юрэдөө ехэл яараа. Танаа, абаяал һанашоо ха...

Ингэжэ тэдэнэр нилээд хөөрэлдэбэд. Секретарь хүбүүн ябаха дээрээ:

— Бэрхэл басагатайт даа. Һаял ажаллажа эхилһэн аад, нимэ хүн болоо. Зоятой ингээд һаядаа аймагтаа уулзалга үнгэргэхэбди! — гэжэ хэлээд, Жамсарановай гарынь барижа, ябаха дээрээ тэрэ уулзаха үдэрөө болзолдохо гэбэ. Теэд хонишон басаган үни мориндоо мордожо, хонид тээшээ гүйлгэшэһэн байгаа һэн.

— Зай, би хэлүүжэб даа. Хоёр хоноод ерэхэдэшни Зоятнай хонидоо хаража, һанаагаа зобохоо болёод байха бэзэ,— гэжэ үбгэжөөл секретарь хүбүүнэй һанаа заһаба.

Дугар Санжиев машинаяа Хори ородог харгыда оруулаад ябахадаа: «Ехэл һонин байна даа. Үнэхөөрөөл хонидтоо яараһан байба ха юм. Тугаар абадаа яараба гэжэ һанаа һэм. Тингэһэмнии Москваһаа асарһан бэлэгээшье гаргангүй мордошобо. Хүнүүдээр хүдэлхэ ондоол ажал байна даа. Яажа тэдэнэй һанал бодол зүб ойлгожо һураха ёһотойб?»,— гэжэ шэбшэнэ.

Энэ үедэ секретарь хүбүүе үдэшөөд, басаганайнгаа хойноһоо хаража байһан Шираб Жамсарановай шэг шарай урма баяраар дүүрэн маһалзажа байгаа һэн. «Ажал гээшэ жаргал гэжэ зон хэлсэгшэ. Басагаяа ажалша хүн болоо гэжэ харахадаа наһатай болоһон бишье баяртай, хэһэн ажалайнгаа үрэ хаража, харюуень үзэжэ эхилһэн басагамнишье жаргалтай ябана гээшэ хабди даа. Ингээд лэ саг һайн байгаа һаань даа ажалша хүнэй байдал жэгтэйл болохо юм гээшэ ха»,— гэжэ бодоно. Гэртээ орожо хубсалаад, хонидтоо үдэшынь обёос үрихэеэ, тингээд үдэртөө хүрэшэһэн урда голойнгоо харзэ заһахаяа гараба.

Яб байса түхеэрһэн бууса соогоо ороод, сэл хүхэхэн үбһэ асалан: «Газараашье мэдэхэ, наада захань хаана ямар ногоон ургадаг бэ гэжэ алдахаа болибол даа, энэ басаган. Хаялгын үбэрые хэрэлдэжэ байжа зун үбһэшэдтэ сабшуулхадань наһаараа хажуур табигдаагүй газарһаа юун өөдэтэй юумэн гараха һэм гэжэ бишье һанаа бэлэйб. Харин мүнөө болоод байхада бидэнһээ һайн, шэмэтэй, нарин үбһэтэй хүншье дүтэ наашаа үгы болоод байнал! — гэжэ омогорхон, өөртөө дуугархашье тэрэ, шэхэнэйнь үзүүртэ басаганайнь танил дуугаа ханхинуулханъ соностожо,— хара шүдхэр даһаа... Хонидойнгоо зандаа байхада хүхибэ алтай. Наһаараа эдэниие даханан бишнии баһа яагаа һэн биб даа! Арбаад хоног соо хүшынь алдуулха болоо һаа, Жамсаранай Шираб бэшэ гээшэлби!» — гэнэ.

Басаган нээрээшье хүхюутэй ябаа һэн. Тэрэнэй гүйлгэжэ ерэхэдэнь, габхагар уусатай, үдхэн ноошотой түлгэнүүдынь садашанхай, тархинуудаа дээрэ үргэн, һүрмылдэшэнхэй, түрьян, турьян угтажа байбад. Эзээ таниһан тэдэ үнинэй хүлеэһэн юм шэнги тойрошоно, моринойнь хойноһоо даханашье, мэндэшэлһэн юм шэнги, олон хослойгоор маараландашье.

Эжынгээ Анаадаа байдаг, абынгаа нюргаа үбдэдэг хада Зоя нээрээл хонидтоо һанаагаа зобоһон байгаа. Үнгэрэгшэ хабар түрүүлһэн хонидоо наһатай болоходонь гүрэндэ тушаагаад, энэ түлгэ мүнөө намар абаа юм. Эдэнээ зуһагтань түрүүлхэ. Тингээд лэ зууһаа зууе гү, али үшөөшье олон хурьга абахаб гэжэ зоридог. Нёдондо Ойдоп Тагаровые хүсэхэ байһан аад, хори гаран хурьгаар гээгдэшэһэн юм. Зоя тиихэдэ ехэл хороо бусалаа һэн даа. Тэрэнээ мүнөөшье болотор бэедээ хүлисэдэггүй.

— Хонидшни наһатай болошоо ха юм даа. Яахаш аргагүй! Үшөөл һанаһанһаа һайнаар абаба гээшэш,— гэжэ абань басаганайнгаа сэдьхэл заһаа бэлэй. Тиихэдэньшье тэрэ һанаагаа амараагүй: «Байза даа, түлгэ абаһуулши! Анханһаа хүшынь һайнаар зангидуулжа хэдэн жэл удаа дараа зууһаа зууе абахаб даа! — гэжэ өөртөө тангариглаа һэн. — Хониной ойро хүн болоһон аад, яашаһан басаган гээшэб гэжэ зоншье һанахал. Наһаараа хонишон ябаһан абадамниишье аягүй...»

Зоябын хэһэн ажалаа хэршье нигэжэ өөрөө шамарлаа һаань, тэрэнэй зориг эрмэлзэл олондо мэдээжэ болонхой. Буряадай эрхим залуу хонишодой түрүү зэргэдэ ябана бшуу. Тэрэнэйнь гэршэ — басаган комсомолойнгоо 50 жэлэй ойн баярай ехэ хуралдаанда Москва ошожо ерэбэ. Тэндэ, Улаан талмай дээрэ эсэгэнэр аханарайнгаа Октябрьда эхилһэн нангин хэрэгые мүхэшэгүйгөөр үргэлжэлүүлхэ гэһэн тангаригаа үгэжэ, сэдьхэл зүрхэндөө хатуу зориг зангидаба. Тэрэ мартагдашагүй үдэрөө мүнөө һанахадаа Зоя гэнтэ: «Дугар...» гэжэ дуугараад, эрьелдэжэ бууса тээшээ хараба. Теэд нэгэдэхи секретариин хүнгэн машина үни ябашаһан байгаа һэн. Тиихэдэнь басаган гэмтэй юм шэнгеэр: «Иимэ, һайн байһан байха гэжэ мэдэжэшье ябаа һаа, яатараа хонидоо хараха гэжэ яараба гээшэбиб даа. Залуушуулые суглуул хамни, хараһан үзэһэноо хөөрэжэ үгэхэш гэжэ Дугарай хэлэхэдэнь хүхихэ хүн аад, юундэ нээрээш тэрьелһэн юм шэнги ерэшэбэ биб? — гэжэ өөрыгөө зэмэлбэ.

Ингэжэ бодоходоо Зоя үни болонгүй Хори орохо гэжэ шиидэбэ. Комсомолшуудаа, залуушуулаа дары суглуулая, сэдьхэлдээ олоһон энээхэн зоригоо тэдэнэртэй хубаалдахамни гэжэ Дугарта хэлэхэл. Теэд яагаад һайнаар ойлгуулхаб? Тэрээхэн Улаан талмай дээрэ өөрөө ойлгогшо мэтээрээ нютагайнгаа нүхэдые зоригжуулха гээшэ гү? Суглаа хураал дээрэ Зоя үгэшье хэлэжэ һураагүй һэмнэй.

Тэрэнэй шэг шарай мүнөө урихан, талын һалхинда хүрьһэжэһэн нюур дээрэнь баярай гэрэл наадана. Гүлмэрхэн бэень залуу наһыень ёһотоор шэмэглэн, хонидоо захадан, дуу дуулан, урматай баяртай ябахадань бүришье һайханаар харагдана.

Зоя бодолгото болон ябатараа гэнтэ эгээл түрүүшынхеэ зоной урда үгэ хэлэһэнээ һанаба. Тиихэдэ тэрэ арбадахиие дүүргээд хүдөө гарая, хонишодоор, һаалишадаар, механизатораар ажаллая гэжэ нүхэдөө уряалаа һэн.

— Бэрхэш! — гэжэ нэгэ нүхэртөө магтуулаа һэн.

— Зоригтой хүн гээшэб гэжэ харуулхаяа һанаба гээшэ гүш? — гэжэ нүгөөдэдэнь енгэлүүлбэ.

Харин абань хэнһээш үлүүгээр баярлажа:

— Басагамни, зоригтой байба ха юмши! Мүнөөш юрэдөө түбһэн залуушуул мал хаража үгэхэгүй. шүдхэрнүүд лэ болоо даа. Бидэнэй хойшоо гарахада яаха зон бэ? — гэжэ хэлээ һэн.

Үнишэй хонишоной һанааень зобоодог энээхэн асуудал, мүнөө басаганайнь һанаае зобоожо ябана. Теэд Зоя зоригоор ядахагүй даа, хэлэхэл, ойлгуулхал байха Тэрэ өөр тухайгаа хөөрэхэ, жаргал тухайгаа, үе саг тухайгаа, харюусалга тухайгаа...

Нимэл залуушуулаар олон хадаа Буряад оромнай алдартай юм даа. Бүмбэрсэг дэлхэйн карта дээрэ альганай шэнээхэнээр харагдадагшье һаа, алдар суутай хүн зониинь түби дэлхэйе доһолгодог юм даа.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

Анаагай совхоз.

ЭДЭБХИТЭД ЗҮБШЭНЭ

Аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан һаяхан Хори тосхондо боложо үнгэрбэ. Гэмтэ ябадалнуудые усадхалгада аймагай партийна организацинуудай зорилго тухай элидхэл КПСС-эй Хориин райкомой секретарь К. М. Шрыгин хэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ 14 хүн хабаадалсажа, гэмтэ ябадалнуудтай тэмсэл шангадхаха, энэ талаар арадай дружинануудай, нүхэдэй сүдүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ тушаа һанамжа дурадхалнуудаа оруулба.

Партийна эдэбхитэдэй суглаан зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа дэлгэрэнгы хэмжээ ябуулгануудые хараалба.

Ж. БАДМАЕВ.

БЭЛШЭЭРИ—ХОЁРД[...] САБШАЛАН

Коммунис партиин Центральна Комитедэй октябриин Пленум дээрэ хүдөө ажахы саашадань хүгжөөхэ тогтоол баталан абтаһан байна. Газар таряалангай, сабшалангай ургаса нилээд дээшэлүүлээгүй һаа, Пленумэй энэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэнь бэрхэтэй. Эндэ адууһа малай бэлшээри һайжаруулха, тэдэниие зүбөөр манаха хэрэг тон ехэ удхашанартай болоно. Юуб гэхэдэ, һайн бэлшээридэ ябаһан малай ашаг шэмэ дээшэлжэ, ехэ һүн, мяхан абтадаг болоно бшуу.

Адууһа малые нэгэ бэлшээри дээрэ эмхи гуримгүйгөөр манахада үдэр бүри ногоониинь гэшхэгдэжэ, ургасань доошолдог байна. Мал нигэжэ харууһалхада бэлшээри дээрэхи залаата болон бобово ургамалнууд үгы болоно, ганса муу шанартай, ургаса баагаар үгэдэг ногоон үлэнэ.

Бэлшээриин газарые загуун болгожо хубаарилан хорёолжо, эдээн соогоо ээлжээлэн мал адуулхада эдэ бүхы дутагдалнууд усадхагдажа, бэлшээриин ногоон шүүһэ шэмээ, ургасаяа алдадаггүй байна гэжэ олон жэлнүүдэй туршалга болон шэнжэлгэнүүд гэршэлэнхэй.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» колхозой хоёрдохи, гурбадахи бригадануудта ним[э] бэлшээри эмхидхэгдэнхэй. Ажахын Шаралдайн бригадада энэ талаар 126 гектар бэлшээри таһалагданхай. Тэндэнь хамта 200 үнеэн зундаа бэлшэхэ юм. Гадна тугалнуудта эндэ 20 гектар бэлшээри сүлөөлэгдэнхэй. Тэрэ бэлшээринь Сулхара голой хоёр эрье зубшан оршожо, хойто захаһаа ханаабаар хүреэлэгдэнхэй. Һайн ногоотой энэ газар 8—9 гектараар 12 хуби болгогдон хубаагдажа хорёологдонхой. Хүгөөтын гурбадахи бригадын 200 үнеэндэ бэлшээриин 120 гектар газар үгтөө. Бригадын тугалнууд зундаа 18 гектар газар дээрэ бэлшэхэ юм. Бэлшээри һайн, үбһэ ногоониинь-шье шэмэтэй. Бригадынхид бэлшээриеэ баһал 12 хуби болгожо хүреэлһэн байна. Энэ бэлшээри плотиныин баригдажа дүүрэхэдэ уһалагдадаг болохо юм.

Үнеэд түрүүшын үдэрнүүдтэ газарайнгаа нэгэ загуун соо бэлшэнэ. Эндэхи ногооной дууһан эдигдэхэдэ мал хоёрдохи загуун соо оруулагдадаг. Нигэжэ үнеэд загуунуудые һэлгэн бэлшэдэг байна. Нэгэ загуун соо гүүртын үнеэд гурбан үдэр соо бэлшэнэ. Тиимэһээ мал нэгэ загуунда 35 хоноод тэхэрихэ болоно. Энэ үедэ түрүүшын загуун соохи ногоон сабшалангһаа дутуугүй һайнаар ургаал байна бшуу.

Бэлшээриеэ загуун болгожо ээлжээлүүлэн үнеэдые манахада ногоон шүүһэ шэмээ алдадаггүй, газарай хүрьһэн муудадаггүй байна. Гадна хаамал бэлшээри соо эдеэлһэн мал ушагүй байдаг. Нигэжэ бэлшэһэн үнеэд хододоо садхалан ябана.

Уридшалан тооложо үзэхэдэ, загуунай нэгэ гектар газарһаа ногооной сэсэглэжэ байхада 50—55 центнер ургаса гарана гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Найман гектар иимэ бэлшээри энэ үедэ ногооной 50 тонно ургасатай байна гээшэ ааб даа. Сүүдхэ соо 200 үнеэн тугалнуудтайгаа 14 тонно ногоо эдидэг. Тоолоод үзэхэдэ, нэгэ загуун соохи ногоон гүүртын үнеэдтэ гурбан үдэр соо яһала хүрэхэ болоно.

Загуун соо үнеэд нэгэ газартаа обоорон бэлшэхэ ёһогүй. Энээнэй тулада бэлшээринүүдые 100 метр үргэнтэйгөөр, 800—900 метр утатайгаар хорёолхо хэрэгтэй. Хорёонууд хэдэн олон үүдэтэй байха зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, үнеэд нэгэ загууһаа нүгөөдэдөө ороходоо нэгэ үүдэтэй һаань хүрьһэнэйнь харалтар гэшхэхэдээ магадгүй бшуу.

Загуунуудые хорёолходоо модон бахананхануудые, 4—6 миллиметр бүдүүнтэй шабын түмэр хэрэглэхэдэ таарамжатай. Баханануудынь 1,8—2 метр үндэр байха зэргэтэй. Энээнэй 70—80 сантиметрынь газарта булагдаха юм. Булангай гү, али үүдэнэй бахананнуудые тулгануудаар гү, али шулуугаар бэхилхэ хэрэгтэй. Бахананнуудые 5—6 метр холо хоо зоожо, шабын түмэрөөр һайса бэхилэн татахада таарамжатай. Тэрэнээ татахадаа түрүүшынь рядые газарһаа 65 сантиметр, хоёрдохинень газарһаа нэгэ метр үндэртэ бүхэлжэ болоно. Нигэжэ 250 гектар бэлшээри загуунууд болгон хорёолходо 12 тонно шабын түмэр, 4,5 мянган бахана хэрэгтэй болохо юм.

Бэлшээриин ургаса дээшэлүүлхын тула газарайнь хүрьһэ һайжаруулха хэрэгтэй. Энэ талаар колхозой хоёрдохи бригадын бэлшээри дээрэхи дошо добонууд отологдохо юм. Газарай дэгнүүл намарай үедэ элдүүрилхэ хэрэгтэй. Энэ үедэ газарай хүрьһэнэй шадалаар бага байдаг дээрэһээ элдүүрилхэдэ тэжээлэйнь бодосууд багаар гээгдэнэ. Харин хахалагдаһан газарай дэгнүүл хүрэжэ, хабартаа һай[...]лагдана.

Бэлшээрие һэе[...]
намаглиг газар хэ[...]
һаар 20—22 санти[...]
гөөр элдүүрилхэ хэ[...]
раа нигэжэ үндэ[...]
руулхаһаа урид э[...]
дыень «ФБН-09», «[...]
хын машинануудаа[...]
ха хэрэгтэй. [...]
хүрьһэн «БДТ-$^2/_3$»[...]
тэй борнойгоор [...]
болоно. Энээнэй һ[...]
дээгүүр дошо бол[...]
хо машина хоёр у[...]
на. Газар хахалжа [...]
тарай 2—3 центне[...]
фат, 1—1,5 цент[...]
калий оруулагдана.

Тарилгаһаа урид [...]
руу «ЗКВ2-1,4» [...]
наар тэгшэлхэ хэ[...]
түргөөр ургуулха [...]
хахалһаар гектарай [...]
грамм ногооной [...]
болоно. Тарилгы[...]
агротехникэ бари[...]
гэ-хоёр жэл соо с[...]
туугүй ургаса [...]
тэй боломоор. һай[...]
болохо гэбэл, оло[...]
та болон бобово [...]
рэгтэй. Эдэниие [...]
обёосой таригдаһа[...]
ногооной үрэһэ [...]
Бэлшээриин газар[...]
хүүлжэ дан зээлэ[...]
ла ногооной томо [...]
болгон, жэжэ үрэһэ [...]
маар. Тарилгын һ[...]
хүрьһэ элэгэр гү, [...]
катогуудаар тэгш[...]
жэжэ үрэһэн 0,5-[...]
гүнзэгыдэ булагд[...]

Бэлшээриин шэ[...]
обёосой 25—30 [...]
дэр болохотой сас[...]
бижа болоно. Үне[...]
гуундаа ороходо [...]
загуунайнь ногоо [...]
пабтар бэшээр саб[...]
Энээнэй һүүлээр [...]
зар дээгүүр шүб[...]
лые ябуулааз [...]
шэрэхэдэ һайн.

Ногооной ургас[...]
хын тулада бэлш[...]
һалгаряагүй саг [...]
лэгдэжэ байха зэ[...]
эртэ хүрьһэндэнь [...]
3 центнер суперф[...]
центнер хлористо [...]
ха ёһотой. Хүрьһ[...]
үтэгжүүлгэ оруул[...]
лээр 15 хоногой [...]
дые бэлшээжэ бо[...]
ральна үтэгжүүл[...]
гектарай 20—25 [...]
наг шэбхэ бэлшээр[...]
рэ гаргахада таар[...]

«Забайкалец» ко[...]
үнеэдээ энэ ар[...]
һааляа дээшэлүүл[...]

С. [...]
газар эсхэмжэлг[...]
экспедици[...]

ПРОФСОЮЗАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД ҺУРАЛСАНА

Уржадэр Облпрофсоведэй ехэ зал соо городой, районуудай хэлхээ холбооной нютагай профсоюзна комитедэй түрүүлэгшэнэрые бэлэдхэхэ дүрбэн үдэрэй семинар эхилээ. Энэ семинарые хэлхээ холбооной профсоюзуудай областной комитедэй түрүүлэгшэ Семен Кондратьевич Чебунин нээгээд, «Коммунис байгуулалтын үедэ профсоюзай үүргые улам дээшэлүүлхэ» гэһэн һонирхолтой лекци уншаа. Удаань облпрофсоведэй юридическэ консультациие даагша Евдокия Константиновна Мокшонова, Буряадай хэлхээ холбооной управлениин финансово-түсэблэлгын таһагай на[...]ра Афанасьевна Тиих[...] профсоведэй ажалай н[...] таһагые даагша Раиса [...] Дерениинко гэгшэд су[...] урда үгэ хэлэһэн бай[...] лайнгаа үедэ тус семи[...] лалсагшад байра, бай[...] циальна страховани[...] профсоюзна хүдэлмэри[...] шухала асуудалнууди[...] юм. Тэрэнһээ гадна а[...] гөө ажал хүдэлмэрии[...] шэлые андалдахаар [...] хай.

Н. ХА[...]

...ДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ АЖАЛ ЯБУУЛГА ТУХАЙ

...ЭНЭ ЭРХЭ БА УЯЛГАНУУД

...н 16-да Советскэ Союз до... ...шадай депутадуудай нэ... ...ведүүдтэ һунгалта үнгэргэг... ...тгэжэ хүдэлмэришэн ан... ...хозно таряашадай, интел... ...н хэдэн мянган шэнэ түлөө... ...гүрэнэйнгөө засаг түрые хү... ...гэдэ хабаадуулагдахань гээ... ...гай Советүүдэй һунгалтын ...һунгагшадайнгаа урда де... ...дай, мүн депутадууд болон ...умэнэ Советүүдэй гүй... ...удай тоосоон хаа хаанагүй ...нгэргэгдэбэ. Бүхы дээрэнь ...һаа. 200 мянган сүг... ...оронойнмнай эрхэтэдэй ...тадуудай тоосоон шагнаг... ...гай 50 мянга шахуу Со... ...осоото үе соо хэһэн хүдэл... ...айгаа өөһэдынгөө һунгаг... ...хаһэн байна.

...унгалтын үнгэрхэлөөр Со... ...Союз дотор нютагай Советүү... ...1967 онойхиһоо 800-гаар ...юм. Иимэ байдал юун дээ... ...оолоб гэхэдэ, һүүлшын жэл... ...дэ орон доторнай 50 шэнэ ...дой тухэлтэй 167 тосх... ...оо Сибирь, холын хойто, ...на зүгүүдтэ бии болоо.

...ис гүрэндэ Советүүд — заса... ...алгын бүрин эрхэтэ орга... ...Ажалшадай депутадуудай ...дай журимай ёһоор СССР-эй ...Совет гүрэнэй засаг түрын ...н болоно. Ажалшадай депута... ...Советүүдэй хүгжэлтын бүхы ...тэдэнэй эмхидхэлэй, эрхэ ба ...ые үргэдхэхэ талаар хуби... ...ол боложо байһаар. Колхоз, ...ай, промышленнэ предпри... ...ажалтай, бүхы хүн зоной ...тай таһаршагүй холбоотой, ...ин харилсаатай байдаг ню... ...дүүдэй ажал ябуулга дээ... ...хубилалтые эли тодоор ха... ...оно. Арадай ажахые, гэгээ... ...эй культурын, элүүрые хам... ...ажалшадай ажаһуудалай ...хангалгын эмхи зургаануу... ...бэрилгээр шэнэ онол арга... ...ин болохо бүри Советүүдэй ...өөлэлгэ саг үргэлжэ үргэд... ...Энэ ушарые юугээр тайлба... ...гэхэдэ, нютаг бүхэндэ хан... ...эмхи зургаанууд олошорно, ...дүүдэй культурна хэмжээн, ажаһуудалайнь эрилтэ саг үргэлжэ дээшэлнэ бшуу.

Советүүдэй шэнэ зорилгонууд тэдэнэй эрхэ түлөөлэлгые хуулитаёһоор тодорхойлхо эрилтэ табяа. Энэ ушар байдалтай зохилдуулан, союзна республиканууд сельскэ ба поселково Советүүд тухай хуулинуудые абаһан байна. Сельскэ ба хүдэлмэришэдэй посёлогуудай Советүүдэй ажал ябуулгын шэнэ шэнжэ шанар, Советүүдэй сессинүүдэй үүргын дээшэлһэн, ажабайдалда хабаатай асуудалнуудые бодото дээрэнь шиидхэлгэдэ депутадуудай өөһэдөө хабаададаг тухай тэдэ хуулинууд дотор элеэр харуулагданхай.

Засагай нютагай органуудай түлөөлэлгэ тухай шэнэ гурим хадаа өөрынгөө мэдэлэй газар дээрэ арадай ажахые хүгжөөхэ ба хүтэлбэрилгын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Советүүдэй үүргэ ехээр дээшэлүүлээ. Олон асуудал — хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалга, һуурин тосхоноо болбосон тухэлтэй болгохо, хүн зоной элүүрые хамгаалга, соёл культурын хүдэлмэридэ ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха гэхэ мэтэ — хуу баран нютагай Советүүдэй мэдэлдэ үгтэнхэй.

Хэрбээ урдань Совет гансахан өөрынгөө мэдэлэй предприятинуудай ажал ябуулга хүтэлбэрилдэг һаа, мүнөө шэнэ хуулиин ёһоор ондоо организацинуудай мэдэлэй аад, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангадаг олон предприяти, эмхи зургаануудай ажал хинан шалгаха уялгатай болоо. Жэшээнь, али нэгэ тосхондо республикын министерствын мэдэлэй оёдолой фабрика гү, али тиирпиисын завод хүдэлдэг, түсэбынь харьяата министерствэһээ табигдадаг, үйлэдбэрилһэн продукцинь министерствын захиралтаар худалдагдадат байг даа. Энэ ушарта поселково Совет тэдэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө ажал ябуулгынь талаар тоосоо шагнаха, тайлбари үгэхэ эрилтэ табиха дүүрэн эрхэтэй болоо. Нютагайнгаа хүн зоной эрилтэ хангаха зорилгоор Совет ямар нэгэ тусхай продукци үйлэдбэрилхэ, шанарыень һайжаруулха талаар эрилтэ табиха уялгатай.

Предприятинуудай харьяата министерствэнүүдтэй адли Совет баһал үйлэдбэриинь түсэбэй ба продукци худалдаха даабариин дүүргэлтэ, гүрэнэй бюджедтэ оруулагдаха мүнгэ хинан шалгаха, хуулиин дүүргэлтэ бэелүүлжэ байха уялгатай. Совет хуулинуудай дүүргэлтын хойноһоо үрэ ехэтэй хиналта хэхэ эрхэ сельскэ болон поселково Советүүдтэ үгтөө. Нютагай Советүүд газар эдлэхэ, тосхон һууринаа болбосон болгохо, барилга хэхэ ба байгаали хамгаалха асуудалаар колхозуудай правленинүүдэй, дээдын зургаанай мэдэлэй предприяти болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй буруу, хуули бусэ шиидхэбэринүүдые абаа һаань, тэдэнэйнь дүүргэлтэ болюулха эрхэтэй. Эрхэтэд болон тушаалта хүнүүдтэ Советүүд зэмэ тохохо, яла түлүүлжэ шадаха гээшэ.

Хүдөө нютагуудта Советүүдэй хүдөө ажахын үйлэдбэриин талаар үргэн эрхэ түлөөлэлгэтэй байһан мэдээжэ. Тиимэһээ түсэб, даалгабаринуудые дүүргэхэ, даажа байһан газараа зүбөөр, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаарнь колхоз, совхозуудта туһална. Союзна республиканууд шэнэ хуулинуудай ёһоор хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй хойноһоо, машина, техникэ, үтэгжүүлгэ зүбөөр хадагалха ба аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын, ургажа байһан таряа, һуулгагдаһан модо харууһалгада хиналта, шалгалта хэхэ талаар Советүүдэй эрхэ түлөөлэлгэ үргэдхэгдэнхэй.

Байрын шэнэ гэрнүүдые, һургуули, больница, магазин болон мастерскойнуудые бариха ба заһабарилха хэрэгтэ колхоз, совхозуудай, предприятинуудай мүнгэ зөөри зүбөөр ашаглаха хэрэгтэ нютагай Советүүдэй шэнэ эрхэ түлөөлэлгэ тон шухала удха шанартай. Мүнөө нютагай Советүүд колхоз, совхозуудтай хэлсэжэ, мүнгэ зөөриень хамтаруулан, хүдөө нютагуудта һургуули, больницын багтаамжа ехэтэй байрануудые, культурын байшангуудые, байрын гэрнүүдые барилгада зүбөөр хэрэглэжэ шадаха болоо.

Советүүд өөрынгөө мэдэлэй газар дээрэ байһан бүхы һургуули, клуб, театр, спортивна түхеэрэлгэ, элүүрые хамгаалгын зургаануудай хүдэлмэри хинан шалгаха зуураа, зүбөөр хүтэлбэрилнэ. Эдэ организаци, предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга Советүүдэй үмэнэ дээшэлэнхэй. Советүүд саг үргэлжын комиссинуудһаа, олониитын эдэбхитэдһээ бүридэнэ бшуу. 1967 ондо үнгэргэгдэһэн һунгалтын һүүлээр нютагай Советүүдтэ саг үргэлжын 301.760 комисси байгуулагдажа, тэдэндэ Советүүдэй 1.5 миллион депутат хүдэлмэрилһэн байна.

Мүнөө ажалшадай депутадуудай Советүүдэй сессинүүдэй үүргэ улам дээшэлбэ. Хэрбээ урдань нютагай Советүүдэй үсөөхэн депутат болон эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар гүйсэдхэхэ комитедүүдэй заседани дээрэ харагдадаг байһан зарим шухала асуудалнууд мүнөө гансахан лэ сесси дээрэ шиидхэгдэхэ болонхой. Асуудалнуудые гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэлгэ, депутадуудай хүдэлмэриин баян дүршэлые хэрэглэхэ ушар Советүүдэй бүхы ажал хэрэгтэ һайнаар нүлөөлнэ. Советүүдэй сессидэ улам олоор харагдадаг болоһон элдэб асуудалнууд гүйсэдхэхэ органуудай үүргые зааханшье доошолуулнагүй. Харин хүдөө нютагай, поселогой ехэ ажахынуудые хүтэлбэрилхэ талаар Советүүдэй гаргаһан шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ бүри һайн арга боломжо бии болоо. Ушарынь гэхэдэ, гүйсэдхэхэ комитедүүдэй дүүргэжэ байһан хүдэлмэриин зарим хуби Советүүдтэ дамжуулагдаба ха юм.

Сельскэ, поселково Советүүдэй хэдэ хэдэн шэнэ эрхэ түлөөлэлгын тодорхойлогдоһон дээрэһээ районой, городой ба областной органуудай үүргэ уялганууд бага зэргэ хубилгагдаба. Тиимэһээ районой, городой областной ба хизаарай Советүүдэй шэнэ дүрим зохёохо тухай асуудал табигдахань гээшэ. Энээн тухай депутадууд сессинүүд дээрэ хэлэнэ, энэ зорилго шиидхэхые ажабайдалнайшье эринэ.

Хүдөө нютагуудта гүрэнэй засаг бэелүүлхэ, хүн зоной ажаһуудалай шухала эрилтэ хангаха, совет хүнүүдэй байдал һуудал һайжаруулха ба культурна ажаһуудалай хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар Советүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха, шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ Советскэ Союзай Коммунис партии али болохоор туһалжа байна.

А. НОВИКОВ,
юридическэ эрдэмэй кандидат.

УРАН БЭЛИГЭЙ ОРЬЁЛ ӨӨДЭ

Уран зохёолшо Жамьян БАЛДАНЖАБОНОЙ түрэһөөр 60 жэл гүйсэбэ

1939 он бэлэй. Тиихэдэ Агын нэгэдэхи дунда һургуулида һуража ябааб. Нэгэтэ түрэлхи хэлэнэй хэшээл үнгэргэхэеэ шэнэ багша класстамнай оробо. Һурагшадтай танилсаха зуураа, мүн өөрынгөө фамили хэлэжэ үгэбэ.

Балданжабон... Ямар танил фамилиб? Нэгэшье бэшэ, олон дахин дуулдаһан, дурдагдаһан шэнги байба.

— Байгты, һанааб, поэт Балданжабон... Мэдэхэ гүт, «Бэлэхэн», «Дурасхал», «Турксиб», «Эхин буураздаа» гэжэ шүлэгүүдые? — Би баһа лэ һанааб. Гурбадахи класста һуража ябахадаа, «Бата зам» гэжэ журнал соо уншаа һэм. — Үшөө «Хурдан зам» соо байдаг һэн. Манай дууладаг «Дүлэтэ сахариг» гэжэ дуун энэ багшын бэшэ гү? — Тиимэ, тиимэ, ёһоороол тиимэ. — Эй, үшөө «Хурын бурхан» гэжэ рассказыень уншаа һэмби, одоол һонин даа...

Иимэ хөөрэлдөөнүүд хэшээлнүүдэй һүүлээр хэдэн час сагыемнай эзэлээ агша һэн. Шүлэг зохёолдо дуратан класстамнай яһала олон олдоо ха юм. Тиигэжэ бэеэрээ уран зохёолшотой уулзаха гэһэн хүсэл бодолнай түрүүшынхеэ бэелээ бэлэй. Ушарынь 1920-ёод онуудай хоёрдохи хахадта нэрээ нэрлүүлжэ эхилһэн Буряадай олохон уран зохёолшодой уянгата хурса шүлэгүүдые эхин һургуулида ябаха үедөө уншаһаншье, сээжэлдээд һайндэрнүүд болон уран һайханай харалганuудта хэлэдэгшье байгаабди. Харин тэдэ зохёолшодой нэгыеньшье нюураарнь хараагүй ябаһан бидэ һурагшадта тэрэ үдэр баяртай хүхюун, мартагдашагүй болоһон байгаа бшуу. Тэрэ үдэрһөө хойшо Жамьян Балдановичай зохёолнуудыень зорюута бэдэржэ дахин-дахин уншадаг, үшөө юу бэшэжэ байһан тухайдань һонирхон асуудаг болообди. Тиихэдэмнай Жамьян Балданович үгэ, асуудал бүхэниие анхаралтайгаар шагнадаг байба. Нэгэтэ хэшээлэй һүүлээр бидэниие үлөөгөөд, таанадай дунда шүлэг бэшэдэг гү, али элдэб үльгэр түүхэ суглуулдаг хүнүүд бии гү? — гэжэ асууба.

— Бии, бии,— гэлдэжэ, зарим байрагүйшүүл түрүүлэн хэдэн нэрэнүүдые нэрлээдхибэ.

Тэрээнһээ хойшо удааншье болоогүй, 1940 ондо һургуулиин дэргэдэ литературна кружок болотоор эмхидхэгдээ һэн. Уран зохёолдо дуратайшуул бусадшье классуудта элиржэ, хамта арба гаран эдир бэшэгшэд суглардаг болоо бэлэйбди. Цырендаши Цымпилон, Бамбал Базаров, Шираб-Сэнгэ Бадлуев, Даши-Дондок Жалсараев болон бусад илангаяа ехэ эдэбхи гаргадаг һэн. Жамьян Балданович кружогые хүтэлбэрилхэ зуураа, бидэнэй бэшэһэн зүйлнүүдэй һайн тала ба дутагдалнуудые заажа үгэдэг, мүн өөһэдымнай һанамжануудые шагнадаг, тиигээд зохёол яажа бэшэхэ тушаа хөөрэжэ үгэдэг байһан юм.

Кружогой ээлжээтэ нэгэ занятида суглараад байхадаа, Жамьян Балданович иимэ һанамжа хэлээ һэн:

— 1934 онһоо хойшо Яруунада хүдэлжэ байгааб. Тиихэ үедэ Гунгын долоон жэлэй һургуулиин һурагшад болон хүдөөгэй залуу бэшэгшэдэй хүсөөр «Булаг» гэжэ гар бэшэлгын журнал гаргадаг һэмди. Тэрэ эдир бэшэгшэдтэ ехэ туһатай байһан юм. Бидэнэршье эндээ тиимэрхүү журнал гаргадаг болохо байгаабди. Таанар юун гэжэ һанабта?

— Тиигэе, тиигэе! — гэлдэн, багшынгаа һанамжые нэгэн дуугаар дэмжээ бэлэйбди.

— Зай, тиигэбэл «Орьёл өөдэ» гэжэ нэрэ үгэе,— гээд Жамьян Балданович саашань үргэлжэлүүлээ. — Юундэб гэбэл, юумэ бүхэндэ ургалта хүгжэлтын дээдэ шата гэжэ байдаг. Тэрэ шатада хүрэхэ гээшэ орьёл үндэр уулын оройдо мүлхин гараһандал бэрхэшээлтэй ха юм. Мүн зохёолшо болохонь бэлэн бэшэ хэрэг. Тиимэл хадань уран зохёолой орьёл өөдэ эсэлтэгүйгөөр абиран гараха зорилго урдаа табия.

Иигэжэ мүндэлһэн «Орьёл өөдэ» гэжэ журнал хоёр һара соо нэгэ дахин таһалдалгүйгөөр гаргагдадаг болоо һэн. Тэрээн соо кружогойхидой бэшэһэн түрүүшын туршалганuудай эрхимүүдынь оруулагдадаг бэлэй. Тус журнал машинкаар сохигдоод, уран гоё зурагууд, гаршагууд болон угалзануудаар шэмэглэгдэдэг байгаа. Шэнээр гараһан номер бүхэн кружогойхидой творческо ургалтын гэршэ, шэнэ алхам боложо үгэдэг һэн. Хамта арба һайса гаран номер гаргагдаһан юм. Мүн энээнһээ гадна «Үргэн Ага» гэжэ суглуулбари-ном гаргуулхаар бэлэдхэжэ ороо һэмди. Теэд энэ хүсэлнай бэелүүлэгдэжэ шадаагүй—Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилшоо бэлэй...

Гэбэшье хаанаш хамаагүй, энэ эхилһэн хэрэгээ орхингүй, булаг гуурһаяа бүри хурсадхан бэшэжэ ябагты гээд Жамьян Балдановичай манда захин хэлэһэниинь дайшалхы уряа болоһон юм. Мүн өөрыньшье жэшээ бидэниие урмашуулдаг һэн. Тэрэ кружогой олонхи гэшүүдтэй адли Армиин албанда мордобошье, фашис дайсаниие үзэн ядаһан, совет хүниие илалтада зоригжуулһан шүлэг ба рассказуудые саг үргэлжэ бэшэдэг, тэрэ үеын «Агын үнэн», «Суворовско түрилтэ», «Бурят-Монголой үнэн» газетэнүүдтэ толилуулдаг бэлэй. Тэрэшэлэн кружогой хэдэн гэшүүд багшаһаа жэшээ абажа, захяа заабариинь даган, гуурһаяа буутай зэргэ баряад, тэмсэлдэ жагсаа һэн. Эдэнэй фронтовой шүлэгүүд совет арадай баатаршалга харуулһан, түүхэтэ ехэ илалтада найдан уряалһан эршэ хүсэтэй байгаа.

Дайгаа даража, таагаа һүүлдэһэн сэрэгшэд нютагуудтаа бусаһаар, амгалан сүлөө ажалдаа хандаба. Сэрэгэй алба дүүргэжэ ерэһэн Жамьян Балдановичшье урда мэтэл гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэлжэлүүлээ. Тиихын хажуугаар округ соохи творческо хэрэгые дахяад һэргээжэ, литературна нэгэдэл байгуулан хүтэлбэрилбэ. Округой бүхы залуу авторнууд багшые тойрон сугларжа, бэлиг шадабариа дээшэлүүлдэг болоһон байна. Тиигэжэ Жамьян Балданович Балданжабоной бүри 1940-өөд онһоо хойшо дахуулан дэгжээһэн олохон залуу литераторнууд тогтонижоһон өөһэдын өөрсэ аялгатай, тус-тустаа помуудтай авторнууд болонхой.

Манай урдаа хараха Буряадай ахамад уран зохёолшодой нэгэн, хүндэтэ аха нүхэр ба багша Жамьян Балданович Балданжабоной эхилһэн хүмүүжүүлхы удха шанартай хэрэг үйлэ, захяа заабари, өөртөө эрилтэ ехэтэйгээр хандан хүдэлдэг һайхан заншалта жэшээ, тэрэнэй зохёолнууд—эдэ бүгэдэ мүнөөшье эхилэн бэшэгшэд ба залуу уран зохёолшодые уран бэлигэй орьёл өөдэ дахуулһан зандаа.

А. ЖАМБАЛОН,
уран зохёолшо.

...АНАҺАА ...АЛГАЙ ...АЛТАЙБ?

...мүнөө 75 наһатай, пенси... ...һан хүм. Тиигээшье һаа, ...одол редакцяар дамжуу... ...лдаа наймаанай хүтэл... ...тэ хандаха хүсэлэнтэй ...Ушарынь хэлэхэдэ, һүү... ...аймагай магазинуудта, ...дэшье ехэшье, багашье ...удамөөр таатай зохид ...олохонь бэрхэтэй болошоо. ...шалтагаанһаа болоно ...эндэмни харюусажа ...спубликын худалдаа най... ...хүтэлбэрилэгшэд.

Ц. ЦЫДЫПОВ.
...Шэбэрэй аймагай ...ский» колхоз.

...уряад үнэндэ" ...эһэнэй һүүлээр

...АРТКОМОЙ ...ХАРАЛДА»

...эр, Сагаан-Нуурай гүүр... ...шад, Худанай совхозой ...—Могсохонһоо арбаад ...газарта ажаһуунабди. ...эз орон, мүн республика ...боложо байһан һонинтой ...байхын тула, жэл бү... ...газетэ, журнал захинабди. ...нандай захиһан газетэ, ...саг соогоо хүргэгдэнэгүй» ...дурсагдаһан гаршагтай ...денци манай газетын ...25-най номерто толи... ...юм.

...респонденци КПСС-эй ...райкомдо хэмжээ аба... ...гдэһэн байгаа.

...спонденци соо хэлэгдэ... ...танууд булта тодороо. ...ахын тула тус статья ...хозой парткомдо эль... ...Парткомой зүблөөн дээ... ...холбооной таһагые ...ыповагай ажал хүдэл... ...гдэһэн, гүүртэ, отара... ...үдэлмэришэдтэ газетэ, ...саг соонь эльгээжэ бай... ...гөөр үшөө нэгэ поч... ...нэмэжэ табиха гэһэн ...аар совхозой партком ...олбооной Хэжэнгын ай... ...хүтэлбэрилэгшэдтэ ...байгаа.

...элхеэ холбооной Могсо... ...гта нэгэ почтальоной ...табигдахаһаа хойшо, ...отарын, малшад захиһан ...урналаа саг соонь абадаг ...э КПСС-эй райкомой ...агитациин таһагые ...нүхэр Баинов манай ре... ...дэсэбэ.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Дэлхэй дээрэ эгээл томо — 2520 миллиметр диаметртэй металлическа соргонуудые совет промышленность бүтээн гаргажа эхилбэ. Тиимэ соргонууд газопроводуудые барилгада хэрэглэгдэхэ юм.

Москвагай областиин Электросталь городой хүндэ машина бүтээдэг завод тиимэ соргонуудые хабсаргаха туршалгын стан суглуулжа дүүргэбэ. Энэ стан дээрэ гигант-соргонууд бүтээгдэхэ юм. Эндэ бүтээгдэһэн стан Днепропетровск шадарай Новомосковско металлургическа заводто тодхогдохо байна.

Энэ стан дээрэ 2020, 2520 миллиметр диаметртэй хоёр янзын соргонуудые жэл соо 100 километр утые бүтээн гаргаха болоно. Тиимэ нэгэ стан 1300 тонно хэмжүүртэй, 100 метр утатай.

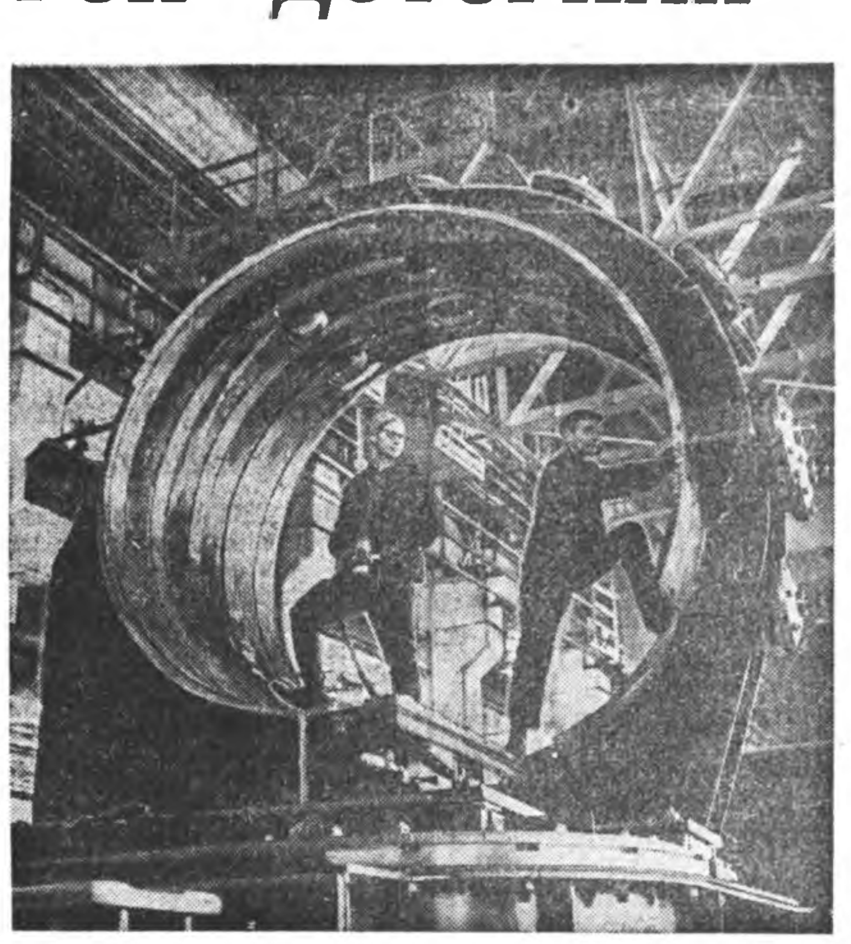

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: соргонуудые хабсаргаха шэнэ станай түхеэрэлгэ.

АПН-эй фото.

ТАДЖИГАЙ ССР. Вахшска талын хлопкошод хабарай тарилгада һайнаар бэлдэнэ. Республикын колхоз, совхозуудай автомашинанууд шэнэ техникэ абаашахаяа «Таджиксельхозтехникын» складуудта үдэр бүри ерэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Таджиксельхозтехникын» Курган — Тюбинскэ баазын складые даагша Салиджон Джураев (зүүн гарһаа) Куйбышевай нэрэмжэтэ совхоз-техникумэй механизаторнууд Хатул Султанов, Филипп Марц гэгшэдтэ шэнэ сеялкэнүүдые тушаажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺЭЕЫ ГЭР СОО БОЛОҺОН УУЛЗАЛГА

Халхын-гол тээшэ зорижо ябахадаа, минии нүхэр Чимиддорж түрэл саданараа золгохо, манаашье халуун сайгаар ундалуулха хүсэлтэй байһанаа мэдүүлбэ. Харгыһаа хадууран, Буйр нуурай эрьедэ табигдаһан юрын лэ монгол эшэгы гэртэ хүрэжэ ерэбэбди.

Орожо ерэһээр лэ нэгэ онсо тэмдэгые анхарбаб. Гэрэй эзэд «эшэгыгээ» урин угтамжатайһаа гадна, уран һайхан болгохо гэжэ оролдоһон байба. Үүдэниинь элдэб угалзануудаар шэмэглэгдэнхэй. Талын уужамаар табилуулжа ябаһан моритой хүн гэрэйнь тэг дунда харагдана.

Харгын тооһонһоо бэеэ хүнгэлхыемнай домботой уһа гэрэй эзэн эхэнэр һарбайба. Домбо дээрэнь үнөөхил моритой хүмнай гүйлгэжэ ябаба. Аша басаганайнь һарбайһан гарай аршуул дээрэ баһал танил болоһон зураг анхарбаб. Удаа тээнь ябаган һандалинууд дээрэ һуужа, таһалһан талхатай, хонинoй мяхаар гаргаһан шүлэ уубабди. Шүлэнэйнгөө дууһахада, табагай оёорто үнөөхил моритой хүнөө танижархибаб.

Эдэ бүгэдэнь монголшуудай гансашье моринд дуратайе бэшэ, харин малша арадай нүүдэл ажабайдалда мориной угаа ехэ үүргэ дүүргэдэгые гэршэлнэ бшуу. Зүгөөр мүнөө үеын Монгол ороной һүлдэ тэмдэг хубилаа ааб даа. Тэрэниинь харуулха гэбэл, автомашинын гү, али реактивна онгосын жолоодо һууһан, үгышье һаа — комбайнай штурвал адхаһан гү, али электровозой сонхоор бултайһан монгол хүниие зураха хэрэгтэй болохо бэлэй. Зүгөөр үнөөхил моритой хүн монгол арадай сэдьхэл, тэрэнэй хуушанайнь, мүнөөнэйнь ажабайдалай гүн ехэ илгаае ойлгохо ёһотой түлхюур болоно гэжэ тобшолмоор.

...Үглөөнэй мананай тунамсаар, манай самолёт агаарта дэгдэжэ, баруун зүг—Хобдо, Баян-Үлгы тээшэ шэглэн зурыба. Баян-Үлгы Улаан-Баатарһаа аяар 1750 модоной газарта байдаг, тиимэһээ эгээл холын аймагай түб гэжэ тоотой юм. Баян-Үлгын аэродромдо бууха аргагүй, юуб гэхэдэ, агаарай байдал муудаа гэжэ Хобдо дээгүүр ниидэжэ ябахадаа стюардессэ соносхобо.

Намтай суг ниидэжэ ябаһан монгол хоёр уран зохёолшо тэрэ соносхолыень өөр өөрынхеэрээ ойлгоо. Урда сагай Монгол ороной түүхэ һайн мэдэдэг уран зохёолшо Пүрэв голхоронги һууба. Харин уран зохёолшо Баст баяртайхан байба. Юуб гэхэдэ, Баст эндэ бага наһаяа үнгэргэһэн, багшаар ажаллаһан байгаа бшуу.

Үшөө һурагша байхадаа Баст түрүүшынгээ зүжэг — «Эрэлхэг зоригтон» гэжэ баатарлиг драма — бэшэһэн юм. Үрлэг жанжан Сүхэ-Баатарай уряагаар Монгол ороной эрхэ сүлөө болон бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө жагсаһан юрын зоной түүхэ тухай тэрээн соогоо домоглоо бэлэй. Зүжэгыень табиһан үдэр Баст оройдоол 15 наһа гүйсөө һэн.

— Зүжэг бэшэлгээр ехэ амжалта туйлахаш гэжэ намда хэлээ бэлэй. Теэд мүртэй драматург боложо бираагүйгшэб. Повесть, рассказ, шүлэг лэ гол түлэб бэшэгшэб,— гэжэ Баст хөөрэбэ.

Гостиницада ороод, малгаи табижа үрдеэдүйдэмнай, нюргаар набтар, даруу янзын үбгэжөөл Бастда ерээ. Тэрэ һолоомон шляпа малгайтай, хотын хүнэй үмдэдэг костюмтай байба. Басттай озолдон золгобо. «Энэ — минии математикын багша Пунцаг гээшэ,— гэжэ ойлгуулаа,— Багша маниие аяга сайень амталжа ерэхые урижа байна».

Арадай засагай жэлнүүдтэ Хобдо хото нилээд хубилаа Байрын шэнэ гэрнүүд бариглаа, һургуулинууд, хүгжэмтэ-драмын театр нээгдээ. Эмхи зургаануудай ехэ ехэ байшангууд жэрылдэнэ. Амаралтын парк бии болоо.

Пунцаг багша шулуун гэртэ байратай юм. Гэбэшье зундаа эшэгы гэртээ байрладаг. Энэ хуушанай багша хани халуунаар, хүндэ ямбатайгаар бидэниие угтаба. Хүрэжэ ошоходомнай, һүтэй сай шанаатай байба.Ород зон дабһатай сай уудаггүй гэжэ мэдэхэ тула, сайгаа зорюута дабһалаагүйб гэбэ. Бишыхан стол дээрэ эдеэнэй дээжэ, монгол архи табяатай.

Сай уужа һуухадаа багша олон юумэ дурсаба. Советскэ Союзай Улаан-Үдын рабфагта һураһан жэлнүүдээ илангаяа халуунаар һанан дурдана. «Революциин урда тээ манай Монголдо һургуули үгы шахуу байһан юм. Баяшуулай гү даа, али ламанарайл хүбүүд эрдэмдэ һураха аргатай байгаа»,— гэжэ Пунцаг хөөрэнэ.

Пунцаг рабфак дүүргэһэн тухай аттестадаа ехэл наряар хадагалдаг. Эрхим гэһэн тэмдэгүүдэй хоморшье һаа, аттестадынь ямар нэгэн нангин зүйл мэтээр хуушан багшада һанагдажа ябадаг. Һурахада хүнгэн бэшэ һэн гэжэ дурсана. Иимэл хүнүүд тухай: «Монгол хүн хэдэн хоног соо ном шудалха...» — гээд Назым Хикмет бэшээ ёһотой.

Ажал гээшые жаргал гэжэ Пунцаг тоолодог. Тэрэ 32 жэлэй турша соо нэгэл һургуулида ажаллана. Һайма мянга гаран үхибүүдые математикала һургаа. Эхэ орониин... ...гые Ажалай Улаан Тугай, Алтан Гадаһан ордендуудаар, хоёр медаляар шагнаа. Тэрэнэй һургаһан хүнүүд Монгол оронойнгоо алдар солые суурхуулна. Бямбажав — эрдэмтэ, Мия-Сүрэн — композитор, Ж. Дамдинсүрэн — габьяата артист, Баст — уран зохёолшо, Няма — суута жолоошон болонхой.

Хоёр уулзалга хоюулаа эшэгы гэр соо болоо. Эдэ уулзалгануудые, Монгол һайхан орондо үзэһэн хараһанаа би мүнөөшье ходо сэдьхэлээ хүдэлгэн дурдагшаб.

И. КУПРИЯНОВ.
(АПН — «Монголой һонин»).

АРАДАЙ ДУУШАДАЙ ХАРАЛГАДА ХАБААДАБА

Байгша оной февралиин 25-һаа мартын 3 болотор Москвада Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй арадай дуушадай, хүгжэмшэдэй харалга-концерт РСФСР-эй композиторнуудай союзаар эмхидхэгдэн үнгэргэгдэһэн байна. Тэрээндэ Яхадай, Буряадай, Тувын, Сахалинай ба Камчаткын эрхим бэлигтэ арадай дуушад хабаадаа. Тус харалгын гол удха ямаршууб гэбэл, элинсэг хулинсагуудайнгаа урдань, тэрэ сагтаа ямараар дууладаг һэм, эгээл тиимээр лэ тэдэ дуунуудые мүнөө дамжуулалга болоно. Энэ һонирхолтой концерт түрүүн СССР-эй композиторнуудай Түбэй Байшанда ехэ амжалтатайгаар үнгэрһэн байна. Яхадууд, буряадууд, тувинецууд, корягууд болон нивхнүүдэй урданай аялганууд, эпическэ, лирическэ ба ёһо заншалай дуунууд гүйсэдхэгдэһэн байна.

Манай буряадһаа арадай дуушад Д. А. Баторов, Г. Н. Раднаев, Д. О. Очирова ба хүгжэм шэнжэлэгшэ Д. С. Дугаров гэгшэд тэндэ хабаадаа.

Тус харалга Москвагай олониитэһээ гадна, композиторнууд болон хүгжэмэй мэргэжэлтэдые илангаяа ехээр һонирхуулһан, ехэ удха шанартай хэрэг байһанаа харуулһан байна.

ҺЭРЮУН УНДАН ЭНДЭҺЭЭ

Репортаж

1905 ондо Кобылкин гэжэ купец Дээдэ-Үдэ хотодо анха түрүүшын пивын завод барьһан гэхэ. Оньһон техникын ургэнөөр хүгжэжэ, хүнэй ажалые үшөө хүнгэдхөөгүй байһан тэрэ сагта заводой хүдэлмэриин хэмһэ гадна хүшэр байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ Кобылкинай мэдэлэй хүдэлмэришэд харанхы, бүгшэм заводой уйтан байра соо «хара хүлһөө» гаратараа ажаллажа, жэл соо 50.000 декалитр пивэ шанадаг байгаа.

Совет засагай жэлнүүдтэ энэ завод ужам, һаруул нэмэлтэ байранууд, орёо оньһон автомат түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаа. Эдэ бүгэдын ашаар эндэ мүнөө үедэ жэл соо 740.000 декалитр (нэгэ декалитр — арбан литрэй хэмжээтэй) пивэ гаргагдадаг болонхой.

— Мүнөөнэй пивэ урдынайхиһаа гансашье хэмжээнэйнгээ талаар бэшэ, мүн шанарайнгаа зэргээр һураггүй дээшэлээ юм,— гэжэ пивэ шанадаг Улаан-Үдын заводой ахалагша инженер Надежда Павловна Евменова тэмдэглээ һэн.

Пивэ хайшан гэжэ хэгдэдэг бэ гэжэ харахын тулада, завод соогуур богонихон аяншалга хээ.

Нэн түрүүн солодовно цехтэ ороноди. Хэнэйшье мэдэһээр пивэ гээшэ ешмээнһээ хэгдэдэг. Зүгөөр тэрэ эндэ илгаатай. Жэшээлхэдэ, манай нютагуудаар ургадаг ешмээн белок ехэтэй гэжэ тоологдодог тула эндэ хэрэглэгдэдэггүй. Тиимэһээ крахмалаар баян «Нутанс» гэжэ сортын ешмээн баруун нютагуудһаа асарагдадаг байна.

Цехтэ оруулагдаһан ешмээнэй орооһон дүрбэн процент хүрэтэр шииггүүлэгдээд, багахапаар эшынь гараһан хойно дахинаа хатаагдана. Бултайһан эшэхэнүүдэй ногоорхогүйн тула, солодовно цех соо наранай туяа оруулагдадаггүй. Тиигэжэ эндэ һарын хугасаа соо 75.000 тонно ешмээн болбосоруулагдаад, шаналгын цехтэ абаашагдана.

Шаналгын цех. Эндэ яла сала. Адар томо дүрбэн тогоон өөр өөрын үүргэтэй. Урда тээнь шэрүүн тээрмэдэ үлтирүүлэгдэһэн ешмээн эдээн соогуур ундан болохо замаа үргэлжэлүүлнэ. Пивэ шанадаг мастер Алла Душенкова, мүн энэ цехэй инженер-технолог Антонина Верхотина гэгшэд термометр болон манометрнүүдээр тогоонуудаа тухайлжа, тусхай сагуудаа баглаана. (Нэгэдэхи зураг).

— Эдэ тогоонуудтнай хэды шэнээн хэмжээнэй гээшэб,— гэжэ басагадһаа асуухадамнай:

— Жэшээлхэдэ, энээн соо нэгэ тонно ешмээн дүрбэн часай туршада соо ууралаар шанагдаад, 6000 литр һайнинаг «шүлэ» гараад байна,— гээд Алла хүхюутэйгээр тайлбарилна.

— Энээн соо гол түлэб ешмээнэй крахмал шанга ууралаар саахар болон хубилгагдана,— гэбэ Антонина Верхотина. Мүнөө энээнээ хоёрдохи — шүүр тогоон соогуураа гаргажа, гурбадахидаа бусалгахабди.

— Хэды шэнээн?

—1,5—2 час тухай саг соо.

Хүсэтэ насоснууд удаашьегүй хүдэлжэ, шүүрдэгдэһэн тунгалаг һайба гурбадахи тогоое дүүргэбэ. Энэ үедэ басагад хухэ ногооноор хатаагдаһан ургамалай хоншуу зөөлэхэн бүүрсагуудые шэгнэжэ, тэрэ тогоон руугаа хэһэнэйнгээ удаа хабхаглаад, сагаа тэмдэглэбэд. Тэрэ хадаа хмель гэжэ ургамал байгаа.

— Хмель Алтайн хизаарһаа, Житомирско областьһоо асарагдадаг гээшэ. Тэрэ пивэдэ хоншуу үнэр, гашуубтар амта оруулдаг зүйл болоно,— гэжэ Алла Душенкова хэлээ һэн.

Бусалгагдаһанайнгаа удаа пивэ долоон градус хүрэтэр хүргэгдөөд, тусхай тогоонууд руу эюулэгдэжэ, долоон хоногой туршада эһээгдэхээр орхигдоно. Эһээгдэһэн пивэ газар дорохи подвалай амбартануудта удаан байлгагдахаар дахинаа бүлэгдэжэ, сорт сортоороо тэндэл илгагдана. Жэшээлхэдэ, «Жигулевско» пивэ 21, «Невскэ» 60 хоногой туршада подвал соо байлгагдадаг.

Бидэ мүнөө ахалагша инженер Н. П. Евменоватай заводой угаалга-эюулгын цехтэ оробобди. Эндэ нэгэ доро шэлнүүдые угаадаг, пивээр дүүргэдэг һэн тулада нь, ингэжэ нэрлэнхэй.

— Мүнөө үедэ заводнай үргэдхэгдэжэ байна. Энэ хадаа хүсэдөөр оньһожоруулагдаһан солодовно цех болохо юм,— гээд Надежда Павловна ехэ барилгын үргэн талмай тээшэ заана. Шэнэ цехэй ашаглалгада үгтэхэдэ, ешмээнэй үрэһэн мүнөөнэйхиһөө зургаа дахин ехэ хэмжээтэйгээр болбосоруулагдадаг болохо. Тиихэдэ жэл соо 470.000 бэшэ 1.300.000 декалитр пивэ гаргадаг болохобди.

...Шэлэй хангинаагаар, компрессорнүүдэй шаагаагаар суурятаһан цех.

— Үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багаар энэ цехнай шэнэ байрада ороо юм,— гэжэ Надежда Павловна хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Эндэ тус тустаа поточно линитэй хоёр автомат хүдэлгэгдэнэ. Нэгэниинь час соо 3000, нүгөөдэнь 6000 шэл эюулхэ хүсэтэй.

Автомашинаар газаа асарагдаһан хайрсагтай шэлнүүд хоёр транспортер дээрэ залгаа табигдахалла, хоёрдохи дабхарта ороһон энэ цехтэ урдан ерэжэ, угаалгын машинада абтана. Саашадаа сэбэр болоһон шэлнүүд эрьелдэжэ байһан эюулгын автомадта орожо, пивээр дүүргэгдээд хабхаглагдана. Эндэ хаа-яа шэлэй тэһэрхэ бүглүү абяатайгаар соностоно. Ушарынь хадаа пивэ эюулэгдэхын урда тээ шэлнүүд руу тусхай нарин хоолойгоор агаар оруулагдадаг байба. Зариманиинь үлеэгдэһэн агаарай даралтые тэсэнгүй тэһэршэдэг байба ха юм.

— Шэлнүүд руу уридшалан агаар оруулаагүй һаамнай, тэдэнэр гансал пивын хөөһөөр халиха хойшолонтой юм,— гэжэ слесарь-наладчик Александр Романович Барохоев бидэндэ тайлбарилаа һэн.

Таглаатай шэлнүүдые тээһэн транспортер урдажал байна. Тэрэ хинан шалгагша Полина Пшеницынагай урда ерэхэдээ, носожо байһан электроламлын урдуур эрьелдээд гарана (хоёрдохи зураг). Тиигэмсээрнь нүхэр Пшеницына шэлтэй пивэ соо багахашье юумэнэй байхые обёорбол, транспортёрһоо абаадхина. Саашадаа шэлтэй пивэ «гаршаг нэрэеэ» автомадта наалгажа, газаашаа «урдан» гарана. Тэндэ хайрсагуул соо табигдажа, автомашинануудта ашагдаад, вокзалнуудаар, ресторануудаар болон магазинуудаар тараагдана.

Улаан-Үдын пивын завод дүн хамта долоон янзын пивэ гаргадаг байна. Тэдэнэйнь нэгэн — «Мартовска» түхэлэй пивэ Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үнгэрһэн һайндэрөөр дашарамдуулан 20.000 декалитр гаргагдаа һэн.

Б. ЖАНЧИПОВ.
Авторай фото.

СПОРТ

ТАСС-ай ЛЕНТЭҺЭЭ

БЕЛГРАД. Эндэ үнгэргэгдэжэ байһан уласхоорондын шатаршадай мүрысөөндэ СССР-эй чемпион Н. Александрия (Тбилиси) ба уласхоорондын мастер Т. Затуловская (Баку) гэгшэд түрүүлжэ ябана. Энэ мүрысөөндэ 18 шатаршад хабаадалсана. Манай шатаршад абажа боломоор 2 очкоһоо 1,5 очкотой болонхой юм. Хоёрдохи турта Александрия Жибковичые (Югослави) шүүгээ. Харин Затуловская Полихрониадатай (Румыни) тэнсээ. Түрүүшынгээ уулзалгада хойшолуулһан партияа Александрия Добсонтой (Англи) үргэлжэлүүлхэдээ, 64-дэхи ябадалдаа тэнсэһэн байна.

СТОКГОЛЬМ. Катринехольм хотын спортивна клубай командынхид бүмбэгэтэй хоккейгээр мүрысэхэдөө, 1969 оной Швециин чемпион боложо, дурасхаалай кубогта хүртөө. Эдэнэр түгэсхэлэй наадана «Бруберг» командатай уулзахадаа, 5:1 гэһэн тоотойгоор шүүһэн юм. Бүмбэгэтэй хоккейгээр дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн урдахи мүрысөөнэй дүнгүүдые, мүн совет спортсменүүдэй үнэншэмэ илалтануудые һанаандаа оруулхада, шведскэ газетэнүүдэй шэнжэлэгшэд Катринехольмын хоккеистнэр түгэсхэлэй мүрысөөндэ «ородой янза түхэл» харуулаа гээд тэмдэглэнэ.

ХЕЛЬСИНКИ. Олимпиин чемпион, хүндэшэг бэетэй Каарле Кангасниеми, олимпиин мүнгэн шанда хүртэһэн совет атлет Ян Тальте гэгшэд штангистнуудай уласхоорондын мүрысөөндэ гурба дахин тэмсэхэлээ, тус тустаа адли очконуудые абабашье, атаа мээсгээ буляалдаагүй, Кангасниеми дэлхэйн хоёр рекорд тогтоожо, түлхин үргэхэдөө 176,5 килограмм, угзаран үргэхэдөө 158,5 килограмм татаа. Тиигэжэ тэрэ хамтадаа 515 килограмм үргэжэ, өөрынгөө шэгнүүрэй категоридо шүүһэн байна. Нимэрхүү шэгнүүрые үргэһэн Ян Тальте хүндэшэг шэгнүүртэйшүүлэй бэшэ, харин нэгэдэхи хүндэ шэгнүүртэнэй дундаһаа илажа гараа.

КИРОВ. Биатлоноор ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөндэ командай дундаһаа динамовцууд... Эдиршүүл сооһоо нэгэдэхи... рийе баһал дурсаглагша... эдиршүүл эзэлээ.

4x7,5 километрэй дамжуулга урилдаанда (эстафетэ) ...цууд хоёрдохи һуури ... 2 час 12 минута 56 секунда руулһан байна. Н. П..., А. Попов, Ю. Крокосевич, А. Розепин гэгшэдһээ бүридэһэн Совет Армиин командынхид руулжэ, 2 час 10 минута 1... кунда соо гаталаа.

ВЛАДИМИР. Шатараар ... түрүү һууриин түлөө үнгэргэгдэһэн 36-дахи мүрысөөнэй ... хэлэй нааданда илажа г... гроссмейстер Лев Полугаевский (Московско область) Александр Зайцев (Владивосток) ... СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэ хүртэхын түлөө мартын 11-... дэ уулзалгаа эхилбэ. ... ёһоор Зайцев түрүүшынгээ тиие сагаанаар наадаа.

Энэ мүрысөөндэ зургаа ... залга (неделидээ гурба ...) үнгэргэгдэхөөр хараалиа. ... эдэнэр 3:3 гэһэн тоотойгоор ... сэбэл, түрүүшынгээ илалта рэтэр наадаха юм.

ЭДИРШҮҮЛ МҮРЫСЭБЭ

Һаяхан Улаан-Үдэ хотодо эдир конькишадай мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Тэрээндэ Железнодорожно районой долоон, мүн Советскэ районой № 2 һургуулиин — хамтадаа 14 команда хабаадалсажа, 82 эдир спортсменүүд хоёр үдэрэй туршада һургуулинуудайнгаа, мүн районойнгоо спортивна нэрэ хүндын түлөө тэмсээ юм. Энэ мүрысөөндэ хабаадалсагшадай олонхинь, урда тээнь спортсменүүд ябаһан, харин мүнөө тренернүүдээр хүдэлжэ байдаг конькишад Г. И. Шевчук, Т. А. Яременко, Н. А. Боброва, О. В. Рютин гэгшэдэй оролдосотойгоор һориһон эдиршүүл мүн.

Дунда болон бага наһатан сооһоо мүрысөөнэй дүнгөөр № 40 һургуулиин түлөөлэгшэд шалгарһан байна. Тэдэнэрэй олонхинь аха наһатайшуулай спортын гурбадахи разрядай нормо амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Дурсагдагша һургуулида 50 гаран үхибүүд конькигаар урилдажа һуралсана. Тэдэнэй эрхимүүдынь байгша ондо Зүүн-Сибириин түмэр замай, мүн «Локомотив» гэжэ спортын һайн дуранай бүлгэмэй түбэй советэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаһан байна. Тиихэдэ Таня Бутакова эдир басагадай дунда СССР-эй түрүү һууриин түлөө мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа ерээ.

Дурсагдагша мүрысөөндэ 40-дэхи һургуулиһаа долоон команда хабаадалсаа. Тус һургуулиин 13—14 наһатай Ира Яременко, Наташа Цицкович, Оля Можаева гэгшэд тус тустаа түрүүшын ... бан һууринуудые эзэлээ.

Хоёр үдэр соо ургэлжэлһэн мүрысөөнэй удаа Железнодорожно районой эдир спортсменүүдтэ ВЛКСМ-эй райкомой болон ... нойнгоо физкультура, спортын ... митедэй бэлэг шанда ... байна.

Энэ мүрысөөндэ түб хото Октябрьска районой һургуулинуудһаа нэгэншье командын ... далсаагүйнь харамтай. Тус ... ной арадай гэгээрэлэй таһаг ... лон физкультура, спортын ... тет һурагшадай дунда коньки урилдалгын спортые эрхим... гэжэ энэ ушар сэхэ харуулна юм. Тэрэшэлэн Советскэ районой һургуулинуудта спортын ... зүйл һулаар эмхидхэгдэнхэй...

Ю. АФОН...

М. Н. ЕРБАНОВТА ЗОРЮУЛАН

Һаяхан Буряадай хүдөө ажахын М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ техникумэй зал соо Буряад арадай алдарта хүбүүн Буряад-Монголой АССР-эй ЦИК-эй ба Совнаркомой хүтэлбэрилэгшэ Михей Николаевич Ербановай түрэһөөр 80 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдаһан теоретическэ зүблөөн үнгэргэгдөө.

Энэ зүблөөе урдань тус техникумэй директор байһан М. Г. Гершевич нээжэ, Буряад арадай бэлигтэй хүбүүн М. Н. Ербанов тухай суглараһшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн байна. Удаань М. Н. Ербановай үнэн сэхэ нүхэр С. Я. Ербанова ба КПСС-эй Октябрьска райкомой түлөөлэгшэд үгэ хэлээ.

Энэ техникумэй ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Н. Н. Цыренов жэл бүри эрхимээр һурагшадта М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ стипенди үгэхэ тухай тобшохоноор хэлэһэн байна.

М. АЛЕКСЕЕВ.

АВТОМАШИНА ШҮ...

Ахын аймагай С... эхин һургуулиин багша... ра Эрдынеевна С... февралиин 6—7-до ... даһан РСФСР-эй 1969 ... лотерейн түрүүшын ... дээр «Запорожец» автомашина шүүбэ.

С. ГАЛСА...

ХИЛЫН СААДАГАА

ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ ★ РАДИО

Хани ёһоной аяншалга дүүрэбэ

ЛАГОС. ТАСС-ай корреспондент Б. Копейко ингэжэ дамжуулна:

«Бойкий» ба «Неуловимый» гэжэ ракетнэ корабльнуудһаа, уһан доогуур ябадаг онгосо ба танкерһаа бүридэһэн совет бүлэг сэрэгэй корабльнуудай Нигериин ниислэлдэ, Лагосто хани ёһоор аяншалга мартын 11-дэ дүүрэбэ. Советскэ Союзһаа ерэһэн ханинараа халуунаар мордохуулхын тулада порт шадарай эрье дээрэ үглөөгүүрһээ эхилэн хэдэн мянган нигериинхид суглараа.

Ниислэлэй университедтэ, нигерийскэ-совет хани барисаанай ассоциацида, ниитын эмхи зургаануудта, Лагосой үйлэнүүдтэ нигериинхидтэй совет сэрэгэй морягууд аяншалгынгаа үедэ уулзаа. Хэдэн олон мянган хүнүүд совет сэрэгэй корабльнууд дээрэ гаража айлшалаа.

Совет морягуудтай нигериинхидэй хэһэн уулзалганууд совет арад тухай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ тэрэнэй гаргаһан баатаршалга тухай, ород ба совет Далайн Сэрэгэй флодой түүхэ тухай олон шэнэ юумэ мэдэжэ абаха арга олгоо.

Бусахынгаа урда тээ нэгэдэхи рангын капитан Б. В. Платонов ехэ уулзалга хээ. Тэрээн дээрэ Нигериин федеральна правительствын хүтэлбэрилэгшэд ба комиссарнууд, социалис оронуудай элшэн сайдууд, журналистнууд байлсаа.

ХАРАТА ААША ГАРГАГШАД ӨӨҺЭДЫГӨӨ ЭЛИШЭЛНЭ

Пекиндэхи советскэ посольствын байшангай дэргэдэ Совет орондо эсэргүү сугларалганууд мартын 11-эй үглөөгүүр дахяад эхилээ. Посольствын байдаг районго хүнүүд ашаанай машинануудаар асарагдаа. Город соогуур хүн зон олоо олоороо хүлгэлдэнэ. Тэдэнэй бүхы ябуулганuудые сэрэгэй хүнүүд хүтэлбэрилнэ. Галзуурһан хашхаралдаа шуугяае, Советскэ Союзые доромжолон хараһан үгэнүүдые шангадхадаг томо громкоговорительнууд посольствын хашаагай үүдэн тушаа тодхогдонхой.

Совет арадые үзэн ядаха камианиие хитадай хэблэл бүри ехээр һужэрөөнэ. Совет орондо эсэргүү зүйлнүүдые толилхын тулада «Жэньминь жибао», мүн бусад газетэнүүд үдэр бүхэндэ хоёр гурбан хуудаһануудаа зорюулна. Эдэ хуудаһануудта хардалга гүрдэлгэнүүдһээ гадна, заналтанууд олоор хэгдэнэ. Совет орондо эсэргүү шуугяа хашхаралдаа гаргалгада КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерство тусгаар үүргэ дүүргэнэ, тэрэ хэблэлдэ гол һуури эзэлжэ, тэдэниие хардалга гүрдэлгэ хэһэн шэнэ зүйлнүүдээр хангана. Совет газар нютагуудые абаха һанаандаа ороогүй эрилтэнүүдые, мүн «хитад-совет хилые хубилгаха» эрилтэ хэһэн, Даманска аралые Хитадай газар гэжэ соносхоһон статьяе КНР-эй МИД-эй хэблэлэй таһаг мартын 10-да тарааһан байха юм.

Совет-хитад харилсаа шэнээр хурсадуулхын, Совет орондо эсэргүү шуугяа дахяад татахын тулада совет-хитад хилэ дээрэ убайгүй муухай зэбсэгтэ харата аашые Мао Цзэ-дунай бүлэг эртээнһээ бэлэдхэн эмхидхэһэн байгаа гэжэ КНР-эй МИД-эй иимэ харата муухай «хардалганууд», хитад хэблэлэй эдэ үдэрнүүдтэ хэдэг идхалга номнолнууд үшөө дахин лаблан гэршэлжэ үгэнэ.

(ТАСС).

СКЮ-гэй 9-дэхи съезд

БЕЛГРАД. (ТАСС). Югославиин коммунистнуудай Союзай IX съезд Белградта хүдэлмэреэ эхилээ. Югославиин коммунистнуудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани болоод, съезд нээгдээ.

Югославиин коммунистнуудай революционно тэмсэлэй 50 жэлэй ой» гэһэн элидхэл СКЮ-гэй түрүүлэгшэ Иосип Броз Тито хээ.

Урда Вьетнамдахи дайн байлдаан

ХАНОЙ. (ТАСС). Ороной элдэб районуудта американо-сайгон сэрэгүүдтэ Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд шанга сохилтонуудые үгэжэл байһаар.

Лонган провинцида февралиин 24-һөө мартын 1 хүрэтэрхи үе соо арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд дайсанай 1400 шахуу солдат ба офицерые, тэрэ тоодо мянган американ сэрэгэй алба хэгшэдые усадхаһан гү, али шархатуулһан байна. Мүн арбан артилерийскэ бууе патриодууд усадхаа, сэрэгэй найман судные уһанда шэнгээгээ.

Освобождение гэжэ хэблэлэй агентствын дамжуулгануудта үндэһэлэн, ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, тус үе соо Тайнинь провинцида сүлөөрэлгын армиин отрядууд дайсанай 400 гаран солдат ба офицерые хүлһөөнь буулгаа, 30 сэрэгэй судные уһанда шэнгээгээ гү, али шатаагаа.

Освобождение гэжэ хэблэлэй агентствын нэмэлтэ мэдээсэлнүүдэй ёһоор февралиин 20-һоо мартын 1 хүрэтэр Чанглонгдохи США-гай 25-дахи ябаган сэрэгэй дивизиин 1-дэхи бригадын сэрэгэй бааза артиллереэр саг үргэлжэ буудуулагдаа. Тэрээнһээ уламжалан, дайсанай 350 гаран солдат ба офицер, 35 самолёт, 7 сэрэгэй автомашина усадхагдаа.

ЭРИД ШАНГА БУРУУШААЛГА

ЛИМЭ. (ТАСС). Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэндэ эсэргүүгээр сэрэгэй харата ааша эмхидхэһэн Мао Цзэ-дунай бүлэгые Перугай Коммунис партиин ЦК-гай 29-дэхи пленум нэгэн дуугаар баталан абаһан резолюци соогоо буруушааһан байна.

Даманска арал дээрэ хэгдэһэн үйлэ хэрэгүүд дотоодын хурса асуудалнуудһаа хитад арадай анхаралые һамааруулхые эрмэлзэдэг Пекинэй зонхилхы бүлэгэй гаргадаг буржуазно-националис ба шовинис эрмэлзэлгын үрэ дүн болоно. Даманска арал дээрэ хитад засагаархидай хэһэн харата ябуулга социализмын хэрэгтэ урбаһан, империализмда сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэһэн ябадал болоно гээд тус документ соо тэмдэглэгдэнэ.

Тараашадай аша туһада

ДАМАСК. (ТАСС). 1968 оной эсэсэй үеэр Сиридэ тараашадай 1200 бүлгэм ба кооператив байгуулагдаа гээд САР-ай тараашадай бүгэдэ ниитын федерациин түрүүлэгшэ Ахмед Хамдуни «Аль-Баас» газетын корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Федерациин ажал ябуулга тухай тоггожо хэлэхэдээ, тэрэ газар уһалха түхеэрэлгэнүүдые бариха, хүдөө ажахын продукци бүйлуулан болбосоруулха предприятинуудые бодхоохо тухай оролдолго гаргана, тараашадай дунда урһаламжа тараалгын хойноһоо ажаглан харана, гүрэнэй фермэнүүдые байгуулха, орон доторой мал ажал хүгжөөхэ хэрэгтэ хабаадалсана гээд Хамдуни тэмдэглээ. Хүдөө ажахын кадрнуудые бэлэдхэлдэ федераци [illegible] анхарал хандуулдаг.

Араб партизануудай ябуулганууд

КАИР. (ТАСС). Эзэмдэгдэһэн араб газар нютагуудта Израилиин булимтарагшадта эсэргүүсэн, Палестинын эсэргүүсэлтын отрядуудай хэдэг тэмсэл улам ехээр дэлгэрнэ. Голланскэ хаданууд дээрэхи Тель-Эль-Фурс гэжэ район шадарай сэрэгэй лагерине — энэ районой израиль эзэмдэлгын сэрэгүүдэй дайшалхы техникын суглуулагдаһан түбэй газарые «Аль-Фатах» организациин партизануудай отрядууд буудаа гэжэ «Аль-Ахбар» газетын мартын 11-эй номерто тус организациин толилһон коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ. Дайсан ехэ хохидолдо ороо.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Иерихон город шадар хэгдэһэн сэрэгэй ябуулганууд һаа уламжалан, Израилиин 10 гаран солдат болон офицернууд алуулаа, шархатаа, ажаглалтын пост, пулемёдой тодхогдоһон газар һандарган усадхагдаһан байна гээд «Аль-Фатах» организациин сэрэгэй командованиин эндэ толилһон коммюнике соо мэдээсэгдэнэ.

Израилиин шэнэ премьер-министр

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Правительство байгуулхые Голде Меиртэ Израилиин президент даалгаа. Правительствые толгойлогшын тушаалда тэрэнэй кандидатуурые урдын премьер-министр Леви Эшколой ухэһэнэй һүүлээр Израилиин хүдэлмэришэнэй парти зөбшөөлһэн байгаа.

Францида ниитэ национальна забастовко болобо

ПАРИЖ. ТАСС-ай корреспондент А. Званцев ингэжэ дамжуулна: Ажалайнгаа эрхэ байдал һайжаруулха тухай ажалшадай хэдэг эрилтэнүүдые хамгаалһан ниитэ национальна 24 часай забастовко мартын 11-дэ Францида болоо.

Парижда бүри мартын 10-най үдэшэ городой хэдэн кварталда харанхы болоо, поездүүдай ябалга үсөөрөө.

Орон дотор городуудай ба түмэр замай транспорт хүдэлхэеэ болёо, олон райондо ток ба газ үгтэхэеэ болёо.

Почтын хүдэлмэри эмхи гуримгүй болоо, мүн металлистнууд, бэрилгашад, химигүүд, банкнуудай алба хаагшад, томо магазинуудай хүдэлмэрилэгшэд забастовконуудые хээ. Типографинуудай хүдэлмэришэдэй забастовко хэһэн дээрэһээ үдэр бүриин нэгэншье газетэ мартын 12-то гарахагүй байна.

Францийн хүдэлмэришэн ангиин хэһэн энэ тэмсэл хадаа 1968 оной май-июнь һарануудта ажалшадай хэһэн хабарай байлдаануудһаа хойшо болоһон эгээн лэ хүсэн түгэлдэр ябуулга болоно.

Ороной профсоюзна бүхы томо нэгэдэлнүүд — Ажалай бүгэдэ ниитын конфедераци, Францийн ажалай демократическа конфедераци, «Форс Увриер», Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй национальна федераци забастовконуудые үүсхэһэн байна.

Юумын үнэ сэнгэй ехээр нэмэһэнтэй дашарамдуулан, хүдэлмэришэдэй салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай профсоюзуудай эрилтэнүүдые хангахые правительствын, эзэд баяшуулай хүсэдэггүй байһан ушар забастовконуудай хэгдэһэнэй шалтагааниинь болоно. Промышленностиин эзэдтэй, правительствын түлөөлэгшэдтэй профсоюзуудай түлөөлэгшэдэй һүүлшын уулзалгаһаа ямаршье үрэ гараагүй гэжэ мэдээжэ. Экономическа бэрхэшээлнүүдые, уласхоорондын зүриллдөөндэ тэсэлдэжэ гараха, франкын сэнгые бэхижүүлхэ шухала байһые шалтаг болгоод, хүдэлмэришэдэй эрилтые хангахаһаа эзэд баяшуул дахяад арсаһан байна бшуу.

Салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай ажалшадай эрилтэ тон зүбөөр хэгдээ, энэ эрилтэ ороной экономикодо түбэг татахагүй байһаниинь сохомтой гээд «Юманите» газетэ мартын 11-дэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Афинада мүрдэлгэ хэгдэжэ эхилбэ

АФИНА. (ТАСС). Европын Соведэй хүнэй эрхын талаар комиссиин подкомисси эндэ хүдэлмэрилжэ эхилээ. Хүнэй эрхые сахинагүй, тусхайлбал, политическэ шалтагаанаар хаагдагшадые зобооно түляана гэжэ сэрэгэй бүлэгые гэмнэжэ, Скандинавиин оронуудай ба Голландиин Европын Соведтэ оруулһан гомдолһоо уламжалан подкомисси мүрдэлгэ хэжэ ороо.

Зобоодог түляадаг байһан тухайнь сэрэгэй трибуналнууд дээрэ нюураа мэдүүлһэн хэдэн арбаад хүнүүдэй нэрэ обогууд подкомиссида мэдээжэ болонхой юм. Тэдэнэй тоодо коммунистнууд, Зүүнэй үзэл баримталдаг нэгэдэмэл партиин (ЭДА), залуушуулай организациин гэшүүд бии.

Урдын премьер-министр, Национальна радикальна союзай (ЭРЭ) ударидагша П. Канеллопулосой, урдын министр Г. Раллисай һанамжануудые подкомисси мартын 11-дэ дуулаһан байна.

Европын Соведэй подкомиссиин хүдэлмэри хаамалаар үнгэргэгдэнэ. Тэрэнэй заседанинуудта журналистнууд оруулагданагүй. Подкомиссиин гэшүүд Грецидэ хоёр неделиһээ багаа бэшэ саг соо байха гэжэ багсаагдана.

Израиль зэбсэгтэ харата ааша гаргаһаар

КАИР. (ТАСС). Суэцкэ каналай зүүн эрьые эзэмдэжэ байһан израиль сэрэгүүд Арабуудай Нэгэдэмэл Республикада эсэргүү зэбсэгтэ харата ааша мартын 11-дэ үдын хойно дахяад гаргаһан байна.

Египедэй Порт-Тауфик, Суэц, Эль-Шатт городуудые Израилиин артиллери ба танкнууд нютагай сагаар 15 час 35 минутада буудаа гээд ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно командованиин коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Египедэй тала урдаһаань буудажа харюусаа. Оройшог болоһон хойно израиль сэрэгүүд Исмаил ба Эль-Кантара городуудые артиллереэр буудаа.

ПРАВДА БУРЯ...

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕР

Нэгэдэхи хуудаһанда: ...нүүдые оньһожоруулха ... гэһэн түрүү бэшэг. «НОТ ... ческэ дэбжэлтэ, ажалай ... гэһэн статья. «Табан жэ... бэдэхи жэл» гэһэн рубри... информацинууд. ТАСС-ай ... риалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: ... бэрилгын хүсэнүүдые ... зөөлдэл зүбшэхэ нютагай ... хи зүблөөе угтуулан» ... рика доро «Арадай ажа... туһада» гэһэн статья.

Гурбадахи хуудаһанда: ...дай областной партийна... циин түүхэ тухай түүхэ... мэй кандидат Г. С... статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ...тын һонин. Хилын саадагаа... һэн мэдээсэл. Соносхолнууд...

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметео... мэдээсэһэнэй ёһоор, ... республика доторнай ... үүлэтэйшэг байха. Са... гүй. Баруун урдаһаа ... наар һалхилха. Хойто ... та 5—10, бэшэ нюта... градус дулаанһаа 2 гра... тэн хүрэтэр, Улаан-Үдэдэ ... градус дулаан байха... дэнэ.

Редакторай орлогшо
М. Н. Н...

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — ... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. ред... 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — ... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности ... строительства — 61-35, советского строительства и быта — ... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-8... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, ... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-00423. Зак. № 252.